

Editör

Herkese merhabalar. Elinizde tuttuğunuz bu dergi, uzunca bir sürecin sonunda ancak bu sene basılabiliştir. Son sayısını 2014'te yayınlatabildiğimiz dergimizi yaklaşık beş sene sonra oluşturmuş olmak bizleri ayrıca mutlu kıldı. Tıp Öğrenci Kolu'nun merkezi yayını olan DOKU, daha sık çıkmalı ve tıp fakültesinin sesi olmalıdır. Tıp fakültelerinin, tıp eğitiminin yaşamdan bunca ayırsılandığı bu vakitlerde, DOKU ayrı bir önem kazanmaktadır. Bunu bilmeliyiz ve yayınımıza dört elle sarılıp sürekli bir şekilde basılması için elden geldiğince emek sarfetmeliyiz. Unutmayalım, yayın her zaman daha derli toplu bir örgütlenme ve topluluk demektir. Yayın yaşam ile bağını geliştirmek demektir ve her TÖK aktivisti konuya bu bilinçle yaklaşmalıdır.

Zor günlerden ve yıllardan geçmekteyiz, farkındayız. Bu zamanlarda karşı bir ses olmaya kalkıştığımızda ise önümüzde kapkara bulutlar şekilleniyor. Kapkara bulutlar katran gibi yağmurlar yağıyor üzerimize. Altında eziliyor iki büklüm oluyoruz böylece. Lakin şunu da bilmek gerekir: Bulutları dağıtacak olan ve üzerimizde birikmiş katranı temizleyecek yegane güç de bizleriz. Bizler söndürülmeye çalışılıyorsak, yine bizler en parlak ışıklarımızı yaymak zorundayız. Tarihte üstlendiğimiz rol budur. Bunu bilmeli ve buna uygun hareket etmeliyiz. Son vakitlerde tıp fakültesi öğrencileri olarak birçok zorlukla, baskı ile karşı karşıya kaldık. Kimimiz ekmeği ile sınıandı kimimiz okulundan uzaklaştırıldı kimimizin eğitim hakkı kısıtlandı. Lakin bütün bu süreçlerde görebildiğimiz ve tecrübe edindiğimiz bir nokta vardır ki o da: Birlikte olmanın ve bütün bu olanlara birlikte karşı koymanın ancak mümkün olabildiğidir. Sadece bu şekilde ayakta kalabiliyoruz, nefes alıyoruz ve yaşıyoruz. Bizler, bugünün öğrencileri yarının hekimleri yani, bize bırakılanı iyi anlamalıyız. Ata Soyer'in koskoca bir kitap ile anlattığı konuyu yani, "Önce İnsan Olmayı" zorlamalıyız, başarmalıyız. Çünkü hekimlik ancak o zaman anlam kazanacaktır. İnsanlık ile bağı kurulmuş olacaktır.

İşte bu dergide böylesi bir moral değerinden güç alıp uzunca çalışmalardan sonra elinize ulaşmıştır. Dergimizde gündeme dair yazılarımız da mevcut daha genel konular ile ilgili yazılarımız da mevcut. Son zamanlarda kafamızı ağrıtan ve bizleri öfkeliendiren soruşturmalara dair bir röportajımız da dergimizde kendisine bir yer buldu. Tıp Eğitimi her zamanki gibi vazgeçemediğimiz bir konudur ve elimizden geldiğince anla(t)maya çalıştık. Ve yine açlık grevleri ile ilgili kaleme alınan yazı bu süreçte bizce kıymetli. Yaşatmayı hedefleyen bizler elbette bu konuya sessiz kalmayacaktık. Sessizlik öldürür çünkü, bilmekteyiz. Yaşamları birlikte filizlendireceğimizin de farkındayız. Dergimiz bu yolda atılmış olan ufak bir adıma bile denk geliyorsa bizim için bu büyük sevinç kaynağıdır. Nice sayılarda buluşmak üzere. Özgür günlerin umudu ve özlemiyle. Herkese iyi okumalar.

Tıp eğitimi konusunu birçok noktadan ele alabiliriz. Ekonomik-politik temelde ele alacağımız gibi -ki bu şekilde ele almak tarihsel ve toplumsal koşulların bütününe göze almayı gerektirir- belki bütünü kaçırmadan parçalara ayırarak da bu konuyu işleyebiliriz. Ekonomik açıdan, uygulanan eğitim politikaları açısından, fakültelerin buna uygun araç ve gereçlere sahip olmasından, “eğitim” dediğimiz kavramın ele alınışı bakımından vb. başka birçok açıdan ele almak mümkün. Ki bahsettiğim bütün kavramlar diyalektik gereği birbirinin içindedir, birbirini etkiler ve bir bütünlük oluşturur. Bu yazıda ise daha çok öğrenciler olarak günlük tıp eğitimimizde tanık olduğumuz sahneleri ve bir iki veriyi anlatmaya, anlamaya çalışacağız.

Bilindiği üzere günümüz koşullarında hakim üretim ilişkileri, kapitalist üretim ilişkileridir. Hakim üretim ilişkilerinin toplumun bütün üretim alanlarına sirayet etmesi kaçınılmazdır hatta bu kapitalizmin yasasıdır. Yasa demek ise nesne ve süreçler arasında iç zorunlu bir bağlantı ve bağımlılık demektir. O halde yineylelim kapitalist ilişkiler bütündür ve tüm parçalara sirayet eder. Bunu sadece ekonomik anlamda değil politik, ideolojik anlamda da gerçekleştirir. Meta üretimi ve her şeyin metalaşması kapitalizmin üzerinde durduğu temeldir. Burada meta, değişim değeri için üretileni temsil eder. Değişim değeri ise pazarda belirlenendir. Yani amaç satmaktır. Tabii ki her meta kendi içinde bir kullanım değeri de içerir ama esas noktası bu kullanım değeri değildir. Bu düzlemde tıp eğitimi ele alırsak sağlık sisteminin, kapitalist sistemin içinde ele almamız zorunludur. Büsbütün sağlık sistemi sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmektedir. Hatta bu durum günümüz Türkiye’sinde 1980 ile beraber daha hızlı uygulamaya konulmuştur. Çünkü sermayenin büyümesi şarttır ve bu yüzden her şey “sektörleştirilmelidir”. Tıp eğitimi de bütün içinde bir parça olarak bu durumdan etkilenmiştir. En basitinden Bologna süreci dediğimiz eğitimin sermaye için şekillendirme sürecine bir bakıp maddeleri incelersek şu durumla karşılaşırız: Girişimci üniversite ve sermaye için uluslararası kalitede iş gücü. Kalite ne demekse artık. Ya da yine YÖK 2016-2020 stratejik planında ortaya konulduğu gibi kontenjan planlarının bakanlıklar ve özel sektörlerle yapılması hedefi gibi hedefler ile karşılaşacağız. Önemli olan sermaye için kalite

fiye eleman yetiştirmektir. Gerisi boş laftır. Bu durumlar tıp eğitimi içinde geçerlidir. İnanılmaz bir şekilde artan kontenjanlar, açılan yeni fakülteler, artan öğrenci sayıları vs. bunu gösterir. Ankara Tabip Odası’nın yayını olan Hekim Postası’ndaki şu veri önemlidir: 2003’te tıp fakültesi kontenjanı kamu ve vakıf üniversiteleri birlikte toplam 4941’dir. 2017’ de bu sayı 13683’tür. Yine YÖK verilerine göre 2013’te kontenjan 12031 toplam okuyan 58250, 2018’de ise yeni kayıt (kontenjan) 14555, toplam okuyan 82865. Hekim fazlası yaratacağını bile bile bu kontenjan artışları esas amacın sağlık üretmek, sağlığı iyileştirmek olmadığını ortaya koyar. Hekim sayısının artmasıyla sağlıklılık hali yükselmüyor aksine artan hastane başvuruları bunun tam tersini gösteriyor. Hekim fazlası demek iş gücü ücretlerinin düşürülmesi demektir sermaye bununla ilgilidir. Yine tıp fakültelerinin artan bu kontenjan karşısında araç ve gereç olarak yetersizlikleri göz önüne alınınca ortaya kötü bir tablo çıkıyor. Hekim oluyoruz evet ama sadece MR çekip ilaç yazmak için. Sadece gözlem ile elde ettiğimiz bir konu ise çokça anamnez ve fizik muayeneden bahsedilmesine rağmen bunların 3. basamak denilen üniversite hastanelerinde bile hiç uygulanmadığıdır, ki normaldir bunca artan başvuru sayısına bakarsak anamnez ve fizik muayene yalan olmaktadır. Hakikaten bir direniş biçimi olarak anamnez ve fizik muayene diye bir yazı kaleme alınsa ve bu bir mücadele yöntemi olarak belirlense epey yol alacağız gibi. Durum bunu gösteriyor. Mesela tıp fakültelerinin ve üniversite hastanelerinin esas amacı eğitimidir. Sonra araştırmadır en sonda ise sağlık hizmeti vermektir. Bizde ise konu tersten işlemekte hatta neredeyse sadece sağlık hizmeti verilmektedir. Ellerinden gelse bunu da yapacaklar ama dediğim gibi ilaç yazacak hekime ihtiyaç var. Öğretim üyelerinin özel muayenahanelerinin olması, özel olarak hasta bakıyor olmaları yani konunun para endeksli olması yine sakıncalı bir durumdur. Çokça karşılaşmışızdır eğitim saatleri içinde özel muayenahanesine giden öğretim üyeleriyle. Yanlış anlaşılmasın, burada suçlu tıp fakültesi öğretim üyeleriymiş gibi bir algıya varılmasın. Konu büsbütün kapitalist sağlık sistemidir. Bunlar sadece bir iki örnektir. Mesela bir diğer durum intörn hekimlerin durumu. Koskoca bir sene içerisinde inanılmaz bir emek sömürüsüne maruz kalmakta olup bir sağlık memuru gibi çalışmaktadırlar. Nöbet tutmaktadırlar ve sürekli hastanede servisten servise dolaşmaktadırlar. Hatta nöbet durumunu iyice abartarak kimi

yerlerde 5. sınıflara bile nöbet tutturmaktadırlar. Nöbet tutmak kötü bir şey değil tabii ki ama bu şekli emek sömürsüdür, eğitim ise işte denk gelirse belki bir iki hasta hakkında bir iki ufak bilgi. Eğitim yine bu durum içerisinde de son sırada. Ucuz iş gücü de değil bu ücretsiz iş gücü. Devam edersek, fakültelerdeki eğitim mantığı ise ezbere dayalıdır. “Entegre sistem” denilen bu eğitim anlayışı pratikten uzak, toplumun ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmayan bir sağlık anlayışı ortaya çıkartır. Halbuki topluma dayalı eğitim modelinin uygulanması fikrimizce çok daha anlamlıdır.

Toplumun sağlık sorunlarını ortaya serip ihtiyaçları belirledikten sonra bir de toplumun sağlığını iyileştirmeyi, arttırmayı hedef olarak belirlediğimizde ortaya daha sağlıklı bir tablo çıkacağı kesindir. Bu açıdan tıp eğitiminin bu hedefler doğrultusunda uygulanması, toplum içinde eğitim anlayışının benimsenmesi hekimleri hekim kılacaktır. Bu odaktan ayrılıp en basit anlamda söylersek TUS odaklı bir eğitim anlayışı sağlık dediğimiz kavramın ortaya çıkmasına değil aksine daha da törpülenmesine yol açacaktır, açıyor. TUS demişken yine değinmeden geçmeyelim, bugün memleketin neredeyse her yerinde bir TUS dershanesi vardır. Öğrencilerin gündemine TUS 2.sınıftan itibaren de sokulmaya başlandı. Tıp fakültesi öğrencileri TUS odaklı bir eğitim ve anlayış ile karşı karşıya kalmakta kendi topraklarının hastalık, sağ-

lık gibi kavramlarından uzak kalmaktadırlar. Şu çok açık bir durumdur:

Basamaklı sağlık sisteminde tıp fakülteleri 1. basamakta çalışacak hekim eğitir, öyle olması gerekir. 1. basamak sağlık hizmetinin temeli ise halk sağlığı uygulamalarıdır. Lakin tıp fakültelerinin eğitim programlarında bu durum atlanmakta önemsenmemektedir. Çok nadir görülen hastalıkları ısrarla konu edinip bunlar “TUS’ta sorulur” mantığı, sağlık değil sağlıksızlık üretir. Bizler hekimiz ve amacımız insanı korumaktır. Bunu bu şekilde ortaya koyup kabul ettiğimizde az önce bahsedilen ve sadece sermayenin kar oranını yükselten uygulamaların hepsine bugünden başlayarak itiraz etmeliyiz ya da hekimlik mesleğini yapmayı hiç düşünmemeliyiz.

Kapitalist sistem içinde sağlık sistemini ve tıp eğitimini düşündüğümüzde ortaya yazımızda belirttiğimiz durumlar çıkmaktadır. Ki bahsedilen çoğu konu günlük hayatımızda karşı karşıya kaldığımız örneklerden. Bunların çoğaltılması tabii ki söz konusu ama bizler burada bitirelim yazımızı.

Başta dediğimizi tekrar söyleyecek olursak kar odaklı yaklaşım sağlık değil sağlıksızlık üretir. Tıp eğitiminin bu şekilde örgütlenmesine yol açar. Bunu başta tıp öğrencileri olarak bizler kabul etmemeli, başka bir eğitim başka bir sağlık talebimizi sürekli yükseltmeliyiz.

MÜCADELE NEDİR?

Herhangi bir amaca erişmek,
bir kuvvete karşı koyabilmek için
bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli
çabası, savaşım (tdk sözlüğü)

inandığın değerler uğruna savaşmaktır
(Ecz. Elif Demir)

insanı mutlu eden, mücadele ve zaferdir
(Arthur Schopenhauer)

bilinçtir, farkında olmaya çalışmaktır
(Cüneyt Kaya)

yaşamın en büyük dramı; insanların yok
olması değil, mücadeleden yılmasıdır
(Cemil Meriç)

yaşamdır, varoluşun isyanıdır
(Ruken Altunli)

inandığın herhangi birşey için savaşmaktır
(Mert Erturhan)

değerli olan hiçbir şey, mücadelesiz
kazanılmaz
(Jackson Brown)

işçi sınıfının yanında olmaktır
(Haluk Arman)

hayattaki bütün olumsuzluklara karşı
vazgeçmeden ilerlemektir
(Cafer Sadık Demir)

uğraştığın işin üstesinden gelebilme çabasıdır
(Sezer Bartu)

doğum ile yaşam arasındaki çizginin ötesine
geçebilmektir
(Emrah Esen)

haksızlığa, eşitsizliğe, yobazlığa, arsızlığa ve
hırsızlığa karşı dimdik durup "hayır" diyebilmektir
(Seyfettin Şimşek)

insanların, doğumdan ölüme kadar;
amaçları, istekleri ve özgürlükleri uğruna verdiği çabadır
(Merve Demir)

bütün baskılara ve zorluklara rağmen ayakta kalıp
direnebilmektir
(Ramazan Burak Ateş)

bir amaca ulaşmak, bir kuvvete karşı koyabilmek için,
kişilerin güçlü, sürekli çabası
(Ergün)

insanın ideal, inanç ve amaçları uğruna hedefe ulaşmak için
göstermiş olduğu çabanın bütünüdür
(Mehmet Demir Atmalı)

çekilmez hale getirilen yaşamın tekrar yaşanılabilecek
hale getirmek için ortaya konulan ve konulacak
çabalar bütünüdür
(Felemez Būdün*)

MÜCADELE
NEDİR?

Öğreterek Aptallaştırma

Selami TOPARLI

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi TÖK

Konuşmayı nasıl öğrendiğinizi hatırlayın, biri size önce ‘y’ sonra ‘o’ sonra ‘l’yi öğretip sonra da üstüne bunları birleştirmeyi öğretip bir de bunun hangi anlama denk geldiğini öğretmedi değil mi? Siz insanları hatta belki sadece anne babanızı izliyor, taklit etmeye çalışıyor, gözlemlerinize bilinçsizce anlam katmaya çalışıyordunuz. Bu anlar hatırlayamazsınız bile. Sadece biri söyleyince böyle olduğunu anımsarsınız, çünkü birisinin karşınıza öğretici olarak çıkmasını ve anlatana dayanarak öğrenmeyi görmediniz. Birileri yol diyordu, siz de yol demeyi öğrendiniz. İki ayağınızın üstüne çıkabilecek kadar geliştiğinizde de yol’u gördünüz. Baktınız ki sizin de seslendirmesini insanları izleyerek öğrendiğiniz yol buymuş. Ne kadar da kolaymış öğrenmek, ne kadar da iyi öğrenmişsiniz değil mi?

Sonradan öğrendiğiniz hiçbir dili ana diliniz kadar iyi öğrenemezsiniz, çünkü birileri size diğerlerini öğretmeye çalıştığı gibi ana dilinizi öğretmeye çalışmadı. Onu anladınız, hissettiniz, ne olduğunu biliyorsunuz. İşte bilmek budur. Karşınıza ‘çok iyi bilen’ birinin geçip size bir şeyler ezberletmesi değildir.

Günümüzde insanlık hiç bir şey üretemez oldu. Bizlere her şeyi okumak, ezberlemek kaldı. Ya keşfedilmiş şeylerin bize yettiğini düşünüyor olmalıyız ya da başka bir şey keşfedecek kapasiteye sahip olmadığımızı düşünüyor olmalıyız. Hala ihtiyacımız olan bir sürü şey olduğu için onları keşfetmenin; ne olduğunu şu an bilmediğimiz, yaratmamız gereken şeyleri yaratmanın üstesinden gelemeyeceğimizi düşünüyor olmalıyız. Peki bizden öncekiler nasıl geldi? Nasıl atası sulardaki gelişmemiş bir canlı olanlar iki ayak üstüne kalkmayı öğrendi, taş taş üstüne koyarak ev yaptı. Birisi onlara bakın bu t-a-ş yani birleştirirsek taş olur. Bunları üst üste koyarsanız kendinize barınak elde edersiniz mi dedi? Herhalde çok gereksiz olurdu çünkü zaten birinin öğretebildiği şey çoktan keşfedilmiş, sistematik üretime geçmiş olandır.

Peki bize niye ısrarla zaten bilinen binlerce hayır, milyonlarca şeyi (çoğu ömür boyunca bizim ya da bir başkasının işine yaramayan) hem de öğreten kişiye dayalı bir eğitim sistemini dayatıyorlar. Bunun daha öğretici olacağını, daha çok işe yarayacağını mı düşünüyorlar?

Sizler bilgileri birinden ezberle almayanlardan daha iyi bildiğinizi mi düşünüyorsunuz? O halde bu şekilde öğrenenlere demelidir ki: Üretin bakalım! Size ezber-

lettirilen, zaten yüzyıllardır bilinen şeyleri papağan gibi tekrarlamayı bırakın da daha atomun ya da integralin ne olduğunu bilmeden onun üzerine çalışıp sonra onu keşfeden insan gibi siz de daha kimsenin bilmediği, adını duymadığı bir şey keşfedin bakalım. Sizden olmayan bir şeyi yaratmanızı da istemiyoruz, sadece çok iyi bildiğinizi iddia ettiğiniz dalda henüz kimsenin keşfedemediği ama var olan, keşfedilmeyi bekleyen bir şey keşfedin. Herhalde buna ya keşfedilecek bir şey kalmadı ya da ben keşfedecek kapasitede değilim denilir.

Keşfedilmemiş bir şeyin olup olmadığını keşfedene kadar bilemeyeceğimizden keşfin gerçekleşmeme sebebi sizin kapasitenizde, hayır kapasitesizliğinizde yatıyor.

Sizin gibi türlü türlü şeyleri ezberlemek ve bunlarla övünmekle uğraşmayan binlerce insan milyonlarca keşifler yaptı. Birdenbire insanlığın mucitliğinin önünün kesilmesinin sebebi herhalde her şeyi yeterince icat etmiş olmamız değildir. Bunun sebebi; insanların/insanlığın zekasına güvenmeme, insanların eşit zekaya sahip olmadığı ve insanların bilmediği şeyleri de keşfedemeyeceği -iddiamı ileriye taşıyacağım, başka birine bilmediği bir şeyi farkında olmadan öğretmesine olanak tanımayan- üzerine kurulu olan anlatana dayalı sistematik eğitim sistemidir. Bu sistem bir avuç mucit yerine yüz binlerce bilim insanı yetiştirmemizi sağlar denilebilir ama o zaman denilmesi gerekir ki “Yüz binlerce bilim insanınız bir tane mucitin bile yaptığını yapabiliyor mu?” ya da “Kendilerinin yapabileceğini bile düşünabiliyor mu?”.

Bu insanlardan o başladıklarında mucit olabilecekleri inancını, kendi zekalarına güvenini, ve hatta yine ileri gideceğim onların iradelerini ellerinden alan sizin eğitiminizdir.

Evet eğitim sisteminiz tam olarak buna yarıyor, binlerce işe yaramaz bilgi depolattırmak dışında. İnsanları köleleştiriyor. Zihinlerini ellerinden alıyor ve onları şu anın her yere hakim olan üretim kabızlığına sadık köleler haline getiriyor. Oysa ki üreten, çalışan, yaratan, keşfeden insan özgür insandır. Mottosu şudur: ÖZGÜRLEŞTİRMEKSİZİN EĞİTEN APTALLAŞTIRIR.

İnsanlara düşüncelerin kırıntısını paylaşmak, ezberlemek reva görülüyor. Sistematik üretim dediklerinin temeli bu. Zaten üretilmiş olanı parçalayıp kırıntılarını insanlığa dağıtmak.

Marx der ki “Filozoflar şimdiye dek dünyayı yorumlamakla yetindiler, fakat aslanan onu değiştirmektir.”. Herhalde büyük umudu olduğu geleceğin, -bizim şu an yaşadığımız- dünyasının, değiştirmeyi bırakın dünyayı yorumlayamaz hale geldiğini görse şaşırır, belki de üzülürdü. Bizler yorumun yorumunu okuyor, üzerine düşünüyor, onu yorumluyor onu da yorumlayanın yorumunu yorumluyoruz. Ah, bize hak olarak gördüklerine bakın! Bütün bunlar tesadüf mü?

Dostoyevski diyor ya : “Gücümü içimdeki güçsüzlükle boğuşurken kaybettim.” diye.

İşte başımıza gelen ve bizi kabız yapan budur. Güçsüzlükten korkmamız, zekamıza ve eşit insanların zekasına, insanların eşit zekasına güvenmeyişimiz. Özgürlüğümüz sayesinde elde ettiklerimizi kaybetme korkusuyla sistemleştirdiğimiz eğitim bize en değerli şeye mal oldu, tek başına her şeyden değerli olana: özgürlüğe. Özgürlüğümüzü, kölelikten korkarak kaybettik. İrademizi, cahillikle boğuşurken kaybettik. Sizlerin köle zihniyetini yaratan ve gelecek nesilleri de köleleştirecek aptal eğitiminizi de alıp giderseniz yapabileceğiniz en büyük iyiliği yaparsanız insanlığa.

Elindeki bilgi henüz sıfıra yakınken özgür iradesi sayesinde insanlık buraya kadar geldi. şimdi elimizde kütüphanelere sığmayacak kadar bilgi var. O kadar çok şey öğrendik ki -gezeginimize sığamayacak kadar- kendimize ait bir sanal evren yaratarak bunları oraya taşımak zorunda kaldık. Bütün bunları yapabildik çünkü kimse bizi bunları yapamayacağımıza inandırmak için en üretken vakitlerimizi niteliği düşük okullarda çalmadı bizden. Peki bu yarattığımız devasa bilgi hazinesi ile ne mi yapıyoruz? Birbirimizi öldürüyor, yaşamak için bize lazım olan gezegeni mahvediyor, kendimizi sonu olmayan bir tüketim çılgınlığına kaptırıyoruz. Derin bir uykuda gibiyiz. Özgürlüğe akla gelebilecek her alanda zincirler vurulmuş, özgür insan iradesi bir hayli geçmişte kalmış ve robotlaşıyoruz. Daha kötü olanı ise tüm bunları umursamıyor oluşumuz; George Orwell yanılmış gibi görünüyor, Aldous Huxley ise haklı. Özgürlüğü baskı değil umursamazlık yok edecek gibi. Herkes bir şeylerden şikayetçi; devletlerden, eğitimden, baskıdan, insanların umursamazlığından. Sanırım herkes her şeyden şikayetçi, hepimizi saran bir zincir gibi. Özgürlük bugün kaybetmiş gibi duruyor ama yarını her seferinde getiren umut değilse nedir?

Dünya Sağlık Örgütü sağlığı “Yalnızca hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik halidir.” şeklinde tanımlar.

Günümüz dünyasında toplumlara baktığımızda neredeyse hiçbir toplumda ‘tam bir iyilik hali’nden söz etmek mümkün değil. Savaşların, açlığın, sömürünün, baskının olduğu bir dünyada hasta veya sakat olmasak bile fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden bir iyilik hali ortada görünmüyor. Kaldı ki birçok insan hastalık ve sakatlıklarla da boğuşmaktadır.

Egemen tıp anlayışı hastalıkları klinikten ibaret görmektedir. Onları büyük oranda klinik bulgular ve laboratuvar sonuçlarına göre yorumlamaktadır. Hastalığı ortaya çıkaran etkenler göz ardı edilmektedir. Örneğin akciğer hastalıklarına neden olan ‘kirli hava’ genellikle tıbbın konusu olamamaktadır. Bu tıp anlayışı sadece o hastalığı tedavi etmeye odaklanmakta (günümüzde piyasalaşmış bir sağlıkta bu konu da tartışmalıdır), hastalığı ortaya çıkaran etkenlere karşı mücadelede bir perspektif sunmamaktadır.

Bir diğer nokta ise; egemen ideoloji var olan tıp anlayışının çerçevesini oluşturmaktadır. Bu noktada Ata Soyer hocamızın önemli bir belirlemesi vardır:

“Hastalık ve sağlık, bir yanı ile biyolojik bir süreç, yani maddi bir zemini var. Ama diğer yandan, toplumdaki egemen ideoloji tarafından da kabul edilen belli bir düşünce ve varsayım kümesine göre algılanır ve yorumlanır. Yani, bugün geçerli olan bireysel-biyolojik ve mekanik hastalık ve sağlık kavrayışı, salt teknik bir yorum değil, egemen ideolojinin oluşturduğu çerçeve ile ilişkilidir.”

Savaşların yarattığı fiziksel ve ruhsal tahribat, açlık ve yetersiz beslenmenin yarattığı sonuçlar, kötü ve ağır çalışma koşullarının neden olduğu hastalıklar sağlığın/tıbbın temel konularıdır. Oluşan tablolar tıbbın konusu iken bunlara neden olan bu durumlar da dolayısıyla tıbbın konusu olmaktadır. Bu doğrultuda; kapitalist/piyasalaşmış bir sağlığa karşı duran TTB’nin sunduğu yaklaşım önemlidir ve “Savaş bir halk sağlığı sorunudur!” vurgusu yerinde bir tespittir. Ve bizler de savaşınsızlığın savaşını vermeliyiz, yani ‘savaşımız, savaşınsız bir dünya için’ olmalıdır

Bizlerin doğru gördüğü tıp anlayışı; ‘hastalığı ortaya

çıkaran etkenlerle mücadele edilmesi ve bunların ortadan kaldırılması, önlenemeyen hastalıkların da tedavisinin eksiksiz yapılması’dır. Bu anlayışımızın dayanağı tarihsel haklılığımızdır. Küba’da (1959 devriminden günümüze) ve Çin’de (Mao dönemi ve özelinde “Büyük İleri Atılım/1957-1959” dönemi) uygulanan sağlık politikaları bu anlayışımızın tarihsel köklerini oluşturmaktadır. Bu dönemlerde yükselen sağlık düzeyleri ve herkese hizmetin ulaşması söylemlerimizi kanıtlar niteliktedir.

Ne acıdır ki günümüz kapitalist dünyası sağlık hizmetlerini bir meta olarak görmekte ve kâr anlayışıyla sağlık hizmetine yaklaşmaktadır. İşin ironik yanı; sağlıksızlığı üreten kapitalizm, ürettiği bu sağlıksızlıktan da kâr elde eden bir sağlık ortamı oluşturmuştur. Bunun sonucu piyasalaşan bir sağlık olmuştur.

Bizlere düşen görev, egemen ideolojinin etkisinden kurtulup piyasacı sağlık anlayışına karşı bir sağlık anlayışı geliştirmek, mücadelesini vermek ve bunu tüm alanlarımızda inşa etmektir. Topluma karşı olan her tür eksik ve hatalı yaklaşımı reddetmeli, buna alternatif olanı üretmeliyiz.

Sağlıklı Olma Hali ve Toplumsal Barış

Amed TÖK

Her canlı yaşamını sürdürebilmek için bazı şeylere ihtiyaç duyar. Doğa çoğunlukla bu ihtiyaçları bir bütünlük içinde karşılar. Örneğin bir ağaç; toprak, hava, su, güneş ışığı ister. Peki bu ihtiyaçlar karşılandıktan sonra ağaç sağlıklı bir ağaç mıdır? Yani kendini bu dünyada var etmiş, anlamlandırmış bir ağaç mıdır? Ağaç sağlıklı, huzurlu bir orman ister. Dallarına yuva yapmış bir kuşa, köklerinde dolaşan karıncalara, diğer ağaçlarla birlikteliğe, sevgiye, özgürlüğü hissetmeye ihtiyaç duyar. Böylece hem kendini anlamlandırmış olur hem de diğer canlıların yaşamını sürdürmesine yardımcı olur. Bir ağaç doğadan kopamaz. Koptuğu zaman hastalanır, ölür. Dolayısıyla yaşam, bütünlük içinde kendini var eder.

Bireyi, toplumundan bağımsız ele almak bizi baştan yanlışla götürür. İnsan, varlığını toplumsallığına ve doğayla kurduğu ekolojik birlikteliğine borçludur. Toplumsallık, insanların bir arada yaşaması şeklinde sınırlandırılmaz. İnsanların bir arada oluşu toplumu oluşturur. Ama toplumun bir arada nasıl yaşadığı, paylaşımları, zihniyeti toplumsallığı ile ilgilidir. İnsan kendini bilmeye, tanımaya başladığı andan itibaren toplumsallaşır. Kendini tanımayla gerçekleşen toplumsallaşma daha sonra diğer insanlarla ve doğayla bütünleşerek devam eder.

Bugün toplum olarak kimliklerimizin ve amaçlarımızın ne olduğuna dair belirsizlik içindeyiz. Modern toplum içinde yaşama etik bir anlam vermekten uzaklaşan, rekabeti ve bencilliği bir erdem haline getirmeye çalışan zihniyetlerce insanlar değerlerinden kopartılıp kimliksizleştirilmektedir. Bu değerlerden kopma beraberinde yabancılaşmayı getirir. Yabancılaşmış kişiliğin en belirgin özelliği gerçeklik duygusunu kaybetmesidir. Böyle bir toplum-birey yaşamında var olan bunca sorunun ardında yatan nedenler ve hangi zihniyetlerden kaynaklandığı görülemez. İktidar, insan varoluşunun gerçeklerini örterek bu gerçekliğin yerine kendi yarattığı yalancı bir gerçekliği önümüze koyar. Kendi gerçekliğinden kopmuş bir toplumu çıkarlarına göre yönetmek egemenlerin var olmalarının tek dayanağıdır. İktidarlara sürekli yeni düşmanlıklar yaratır. İnsan, insana; toplum, topluma düşmandır. Ama neden düşmanlaştırılıyorz bilmeyiz. Tam da bu noktada iktidarların binlerce yıldır kullandığı kimliksizleştirme yöntemlerinden biri olarak

savaş politikalarına değinmek gerekir. Savaşı yaratmak için önce farklılıkları zıtlıklara çevirir. Tek dil, tek din, tek ulus, tek devlet ilkesine dayanarak toplumu kalıplaştırır ve bu kalıplara girmemek için direnenlere saldırır. Dincilik, milliyetçilik, cinsiyetçiliği kullanarak; kadımla erkeği, Türk ile Kürdü, Müslümanla Müslüman olmayanı birbirine düşmanlaştırarak; nefret, kaos ve savaş hâli yaratır. Çünkü iktidarın kendi özü şiddet, cinsiyetçilik ve sömürü üzerine kuruludur.

Peki bunlar yaşamlarımızı nasıl etkiliyor? Savaş, sadece cephede yaşanmaz. Tüm toplumda, doğada yaşanır. Yani bir toplumun değerlerine saldırmak bir savaş hâlidir. Bir örnek gerekirse dil bir toplumun ruhu ve sesiye kendi ana dilini özgürce konuşamayan Kürtlerin dünyaya kendi bakışıyla bakmasına engel olmanın yarattığı tahribatları görmek gerekir. Sürekli barış için savaşı vaaz eden iktidar; toplumların bir kesiminde tasfiye, imha ve güvencesiz kalma endişesi yaratırken bir kesiminde de parçalanma endişesi yaratmıştır. İki taraflı yürüttüğü bu savaş politikası, halkları birbirine yabancılaştırıp nefret ve düşmanlık duygularını yaratmıştır. Sürekli bir saldırı ve savaş hâlinin yarattığı güvensizlik, huzursuzluk ve zihinlerimizde iktidarın durmaksızın söylediği yıkıcı söylemlerin etkisi kendi akıl ve vicdanımızla karar vermemizin önünde engel oluyor; yaşam, anlamsız bir savaş döngüsünden öteye gitmiyor. Tüm bu sorunlardan bahsederken şu noktaya değinmek gerekir artık: "Böyle bir yaşam sağlıklı bir yaşam mıdır?"

Sağlıklı olma hâli bütünlüklü ele alındığında daha doğru çözümlenebilir. Denilir ki Amazonlar'da bir kelebeğin kanat çırpışı uzak diyarlarda fırtınaya neden olabilir. Örnek şu açıdan değerlidir: bizler, evrende bir bütünün parçalarıyız. Yaşamda en küçük zerrecikler bile etkileşim içindedir. Hâl böyleyken türümüzün kendi içindeki durumu birbirini çok daha fazla etkilemekte, biçimlendirmektedir. Ekonomiden, politikaya; sosyal ilişkilerden, doğayla kurduğumuz ilişkilere kadar yaşamdaki her şey sağlıklı olma halini ilgilendirir. Sevgi, eşitlik, özgürlük, paylaşım, doğa ile uyum insanın özünü temsil eder. Savaş, sömürü, bencillik zihniyeti insan özüne aykırı iktidarın yarattığı olgulardır. Bu olgular toplumu ruhsal bunalıma sokar, psikolojik gerilim ve biyolojik çö-

küşe neden olur. Yaşamı etkileyen hiçbir durumun karar vericisi olamayan iradesiz birey-toplum yaratır.

Bütün bu çarpıklıklar sonucu sağlıklı toplum kaçınılmaz son olur. “Şu anda içinde debelenmekte olduğumuz kısıkaçtan kurtulmak, insanlığın yeniden doğuşu ve kendini gerçekleştirmesi için gerekli adımı atmak gerekir.” (Erich Fromm)

Bu da kendi özünden, kültüründen uzaklaşmamış halkların birlikte uyum içinde yaşadığı toplumsal barışı esas almakla gerçekleşir.

Son olarak da doğal, sağlıklı, barışçıl bir toplum yapısına sahip aborjinler ve maruz kaldıkları saldırılara dair yazılan bir şiirle yazımızı tamamlayalım.

“Avustralya bizim ülkemizdi.

Ülkemiz denizlerden dağlara kadar uzanırdı.

Açıp bakabildiğimiz kağıt haritalarımız yoktu. Ama sınırlarımız şarkı çizgileriyle belirlenmişti. Her şey müzik tarafından yerine konur, yerinde tutulurdu.

Komşu kabile, komşu kabilenin şarkılarını bilirdi. Şarkısı söylenen ağaçlar, akarsular, kayalar ve dağlar bile tanınırdı.

Atalarımız bu yeri bizim için rüya görerek yaptılar.

Burası saygınlığı olan, mutluluk dolu bir yerd.

Bizler toprak ananın koruyucusu olan kişilerdik.

Beyaz adam geldi.

Zincirler halinde diğerlerini de getirdi.

Onlar bizim şarkımızı öğrenemediler.

Aslında onlar bizim müziğimizle ve geleneklerimizle alay ettiler.

Ne yazık ki onların zihinleri, bizim rüya görmemize kapalıydı.

Oysa bizler, rüya zamanının çocuklarıydık.”

Sağlık Sorunu Olarak: Savaş

Kadri ASLAN
Bolu TÖK

Savaş en basit tanımıyla yaygınlaştırılmış şiddettir. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti: “kişinin kendisine, bir diğerine, gruba veya topluma karşı kasıtlı, fiziksel güç veya baskı uygulaması ve/veya tehdit etmesi sonucunda meydana gelen ve/veya gelebilecek ölüm, yaralanma, ruhsal hasar, kötü gelişim veya yoksunluğa neden olabilecek eylemler” olarak tanımlamaktadır. Ancak şiddetin yaygınlaşmış şekli olarak savaşın etkileri böylesi dar bir tanıma sığdırılmaz. Çünkü her yıl bir milyondan fazla insan doğrudan savaş kaynaklı ölmektedir. Bunun yanında savaşın insan sağlığında yarattığı çok ağır tahribatlar, sakatlanmalar, farklı düzey yaralanmalar, barınma ve beslenme olanaklarının kötüleşmesi, ekolojik yıkım, hastalıklara maruz kalma oranında artış ve yatkınlık, temel besinlere ulaşamama, savaş kaynaklı zorunlu göç ve mültecilik, ciddi ruhsal hastalıklar ya da yatkınlık ve daha fazlasıdır.

Yaygınlaşan şiddet olarak tanımlanan savaşın, beraberinde getirdikleri arasında sivil toplumun ruh sağlığına olan etkisi en önemlilerinden biridir. Genel popülasyon üzerinde yapılan araştırmalar ruhsal hastalıkların görülme sıklığı ve vaka sayısındaki dikkate değer artışı ortaya koymaktadır. Kadınlar erkeklere göre bu durumdan daha fazla etkilenmektedir. Diğer korunmaya muhtaç gruplar: çocuk, yaşlı ve özel bakım gereksinimli bireylerdir. Savaşın bir sonucu olarak stres; baş ağrısı, gövde ve uzuvlarda belirsiz ağrılar ya da rahatsızlık hissi, baş dönmesi, güçsüzlük ve yorgunluk gibi bedensel izlenimler, savaşlar ve dünya çapında karışıklık durumlarıyla şekillenen öznel sıkıntılara ve iletişim bozukluklarına sebep olmaktadır. Vaka sıklığı oranları travmanın derecesi ve fiziki ve ruhsal desteğin varlığıyla bağlantılıdır. Ancak maruz kalan çoğu toplumda temel sağlık hizmetlerine ulaşım dahi zorlaşmışken tahmin edilebilir ki egemenin yarattığı savaş halinde çoğu kez yaşanan ruhsal travmalarla mücadele yerine seçilen yol kullanılan ayırıcı öğelerle savaşın yarattığı tahribatın normalleşmesi durumudur.

Dayatılan normalleştirilmiş savaş durumu toplumun genelinde sağlıksızlık durumu yaratır. Fiziksel boyutuna maruz kalınmamış olsa dahi ruhsal olarak sağlıksız bir toplum yaratır. Bu yollu ölümler, sakatlanmalar, salgın hastalıklar ve daha birçok sorun normalleştirilmiş olur. Bu dahi savaş kaynaklı, toplumun sağlıksızlık göstergesi olarak kabul edilebilir.

Popülasyonu için herhangi bir ayıraç kullanmadan, net olarak belirtilebilir ki savaş en ciddi halk sağlığı so-

runudur. Savaşın yarattığı çevrenin de hastalıkların yayılmasındaki etkisi göz ardı edilemez. Buna örnek olarak, Suriye’de savaşın başlamasından sonra yurt dışı kaynaklı kızamık vakalarında artış görülmüştür ve hala artış söz konusudur.

İnsanlık tarihi boyunca savaşların yıkıcı gücü artarak devam etmektedir. Kaynaklar insanlığın 5 bin yıllık tarihinde savaşı geçiren yalnız 292 yıl olduğunu belirtmektedir. Bu ortaya koyuyor ki savaş insanlığın kronik bir sağlık sorunudur. İnsan hayatını yaşam alanlarını, ruh sağlığını ve özgürlüğünü doğrudan tehdit etmektedir. Ekolojinin doğrudan tahribatı ile bugünün savaşı bugünle sınırlı kalmayıp yarına da doğrudan tehdit oluşturmaktadır. Kaldı ki savaş ve ekoloji terimleri bir arada kullanılmışken belirtilmelidir ki sağlık yalnız insan için değil, aynı zamanda doğanın her parçası için de geçerlidir. Bu yönüyle savaşın yarattığı ekolojik tahribat göz ardı edilemez.

Yaşama ve sağlıklı olma haline olan tehdidinin yanında savaşın sağlık hizmetinin sağlayıcıları olarak sağlık kurumları ve sağlık emekçilerine de ciddi tehdit oluşturduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Sadece Suriye’de sekizinci yılına giren savaşta ilk beş yılda açıklanan verilere göre 700 sağlık çalışanı öldürüldü. Bunun yanında onlarca hastane de bombalamalara ve yıkımlara maruz kaldı. Yaşam alanları savaş alanına dönüştürülüp egemenlik uğruna ölüm, sakatlık ve salgın hastalıklar riskleriyle yüz yüze bırakılan halk sağlık sağlayıcılarına saldırılarak başka bir taraftan da savaş yoluyla tehdit edilmektedir.

İnsan eliyle meydana gelen, toplumun normal yaşantısını engelleyen, bununla baş etmesini sağlayacak destek sistemlerini yok eden savaşın, çocuk, ergen, yetişkin ya da yaşlı; insan, hayvan, ya da bitki ayırmaksızın canlı yaşamına kasteden, tarihin tahrip gücü en yüksek ve yaygın uluslararası sağlık sorunu olduğu açık iken elbette ki savaş karşı barışı savunmak temel bir sağlık savunucudur. İnsan temelli yaklaşıldığında ise evet “Savaş bir halk sağlığı sorunudur.” ve hekimin görevi bu soruna her basamakta çözüm yolu olarak barışın savunucusu gerekirse sağlayıcısı olmaktır. Çünkü hekimlik yaşatma üzerine kurulu bir meslektir. Halk sağlığı savunucusu olarak hekim hastaneyle sınırlı kalmadan her alanda yaşamın olanaklarını sağlamak için mücadele etmelidir. Hekim ya da hekim adayı yaşamı savunmak, insan yaşamının değersizleştirildiği, sağlığının hiçe sayıldığı bir dünyada savaşın tüm etkilerine karşı barışı, yaşatmayı savunmakla yükümlüdür.

Kapitalizmde Sağlık

Kapitalizmde Sağlık Sistemleri Ve Piyasalaştırma Süreci, Avrupa Örneği Üzerinden Neoliberal Saldırı

Tıp bilimi ve teknolojisindeki devrimsel nitelikte gelişmeler ile 20.yy'da pek çok ölümcül hastalığın tedavi edilebilmesi olanağı ortaya çıktı, ortalama yaşam süreleri ve kalitelerinin yükseltilmesi sağlandı.

Bu gelişmelerle paralel yürüyen bilime dayalı ilaç ve medikal teknoloji endüstrilerinde hızlı bir büyüme süreci yaşandı. Çok büyük, ulus aşırı şirketler haline gelen bu yapıların önünde gelişmeyi, kapitalist büyümeyi engelleyen unsurların en önemlisi olarak da sağlık hizmetinin kamu görevi olarak sürdürülmesi görüldü. Çünkü kamu sağlık sistemleri kapitalist medyanın işaret ettiği birçok zaafı içinde barındırmaktadır; devletçe konulan bütçe sınırlamaları vardır, hantal bir bürokrasi içinde çalışmaktadır, siyasetçilerin özel çıkarları doğrultusunda manipüle edilmektedir, birinci ve ikinci basamak sağlık hizmetleri arasında bütünleşme sağlanamamıştır. Bunun yanı sıra özel sağlık sektörü hemen her ülkede kamu sağlık hizmeti sunumunun yanı sıra varlığını sürdürmüş ve sunduğu farklı otelcilik hizmeti nitelikleri ile ödeme gücü fazla olan bireyler arasında belli ölçülerde tercih edilmeye devam etmektedir. Bu iki unsuru sömüren sermaye devlet bünyesinde ve tıp mesleği içinde bulunan unsurları etki altına alabilmek için yoğun çaba sarf etmiştir. Bu baskının yanı sıra, neoliberalizm, ideolojik olarak toplumsal düzeyde bir davranış sistemi oluşturulabilmesi için, verimli çalışmalar sergileyerek sermaye saldırısının başarısında rol oynamıştır.

Topluma “her şeyin alınır satılır bir meta olduğu” fikrinin empoze edilmesi, toplumsal bir ortak akıl olabilmesi çabası ideolojik anlamda karşılık bulmuş, tedavilerin ücretsiz sunulduğu durumlarda dahi insanların sağlık hizmetlerini bir tüketim malı, kendilerini de dolaylı ya da doğrudan bunun bedelini ödeyen müşteriler olarak görmesi sağlanmıştır. “Talebin sınırsız, kamu kaynaklarının ise sınırlı olduğu fikri ve giderlerin büyük ölçüde kısılması için hizmetlerin sınırlandırılmasının gerektiği düşüncesi büyük oranda doğru sayılır” olmuştur. Sağlık hizmetlerinin metalaştırılması sürecinde, “sunulan tıbbi hizmetin miktarı ile hizmete duyulan ihtiyaç arasında ters orantı” ortaya çıkmaktadır. Dünyada yapılan sağlık harcamalarının %89'unun toplam nüfusun yalnızca

%16'lık bölümü için yapıldığı belirtilmiştir (2). Bunun yanı sıra, aynı yayında dünya genelinde her yıl tıp araştırmaları için harcanan 70 milyar doların %90'lık bölümünün küresel hastalık yekûnunda sadece %10'luk paya sahip sorunlara ayrıldığından da bahsedilmektedir.

Yirminci yüzyılın sonlarından başlayarak dünyada hızlı bir şekilde küreselleşen kapitalizm olgusu ve beraberinde neoliberalizmin sağlığı alınır satılır bir meta haline getirmiş olması tıp biliminin uygulamada bağımsızlığını ortadan kaldıran en önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Sağlık hizmeti sunumu olarak tarife giren ve tıp biliminin uygulamalı yanı olan hekimlik mesleği, ek yardımcı öğelerle birlikte doğrudan hizmet sektörü içinde bir konuma oturtulmuştur. 1948 yılında imzalan ve Türkiye'nin de ilk imzalayan 40 ülkeden biri olduğu, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 25. Maddesi:

“1-Her şahsın, gerek kendisi gerekse ailesi için, yiyecek, giyim, mesken, tıbbi bakım, gerekli sosyal hizmetler dahil olmak üzere sağlığı ve refahını temin edecek uygun bir hayat seviyesine ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, ihtiyarlık veya geçim imkânlarından iradesi dışında mahrum bırakacak diğer hallerde güvenliğe hakkı vardır.

şeklinde ve sağlık hizmetine ulaşımı bir insan hakkı olarak tanımlamıştır. Son 30 yıl içinde dünyanın geçirdiği küreselleşme ise bu hakkın kullanımını tartışılabilir hale sokmuştur. Sosyal devlet tanımı içinde birçok ülkede bir kamu görevi olarak sürdürülen sağlık hizmeti sunumu, giderlerin kısılması ve verimlilik gibi iki sözde ana nedene dayandırılarak piyasalaştırma sürecine sokulmuştur.¹

Merkez kapitalist ülkelerde, yani Avrupa ülkeleri ve ABD’de birbirinden farklı sağlık sistemleri uygulanmıştır. ABD’nin ve başka pek çok yerin aksine, Avrupa’da sağlık hizmetlerinin finansmanı ve sunumu hala çok büyük ölçüde devlet eliyle yürütülmektedir. Hizmetler ise çoğunlukla kamu kuruluşları tarafından, bazı durumlarda da (özellikle Benelux ülkelerinde) kar amacı gütmeyen özel kuruluşlarca sağlanıyor. Kimi istisnalar dışında Avrupa’da yurttaşların sağlık hizmetlerinde özelleştirmeye ve hizmet sunumunun piyasalaştırılmasına oldukça olumsuz baktığını görüyoruz.² Kamu sistemi, yurttaşların büyük çoğunluğu için sağlık hizmetlerine

erişim olanağını yaratmakla kalmıyor, ABD ile yapılan karşılaştırmalar, hizmetlerin bu şekilde daha ucuza mal olduğunu da söylüyor.³ Hal böyleyken, kamu sağlık sistemlerinin apaçık üstünlüğüne karşın, sağlık hizmetlerinin piyasalaştırılmasından başka bir anlam taşımayan bir dizi reformun, Avrupa’da inşa edilmiş devletçi yapıya dalga dalga yüklenişine şahit olmaktayız: *Satıcı-müşteri ilişkilerinin yerleştirmeye çalışılması, sağlığın kendi içinde bir piyasaya dönüştürülmesi, farklı tedarikçiler arasında rekabet ortamının oluşturulması, performansa dayalı ücretlendirme, korunma sorumluluğunun bireye indirgenmesi, taşeronlaştırma, kamu- özel sektör ortaklıklarının devreye sokulması ve kamu hastanelerinin özel yatırımcılara satılması*; hepsi de bu sürecin farklı yüzleri.

Avrupa’da sağlık hizmetlerinin finansmanı ve sunumunda farklı kamusal ve özel kurumlar ile aktörler daima bir arada yer almıştır.⁴ Pek çok Avrupa ülkesinde, özellikle de Belçika ve Hollanda’da (Benelux ülkelerinde) bu aktörlere bir de büyük kiliselerle bağlı kar amacı

1 <http://www.muhalet.org/yazi-saglikta-neoliberal-donusum-dunyada-ve-turkiye-de-sagligin-piyasalasmasi-prof-dr-kamil-gol-0-1514.aspx>

2 Socialist Register 2010, Kapitalizm’de Sağlık-Sağlıksızlık Semptomları, Yordam Yayınevi

3 OECD Sağlık Verileri

4 Socialist Register 2010, Kapitalizm’de Sağlık-Sağlıksızlık Semptomları, Yordam Yayınevi

gütmeyen kuruluşlar da eklenince sistem epey bir karmaşık hale gelir. Avrupa’da sağlık hizmetlerine kamusal nitelik veren ve ABD’den ayıran başlıca şey ise, sağlığın finansmanının vergi gelirlerinden ve/veya katılımın zorunlu olduğu bir sigorta sisteminden (Türkiye özelinde SGK) sağlanıyor oluşudur. Bu sahnede, kar odaklı aktörler ikinci rollerde karşımıza çıksa da sistemin planlanması ve denetlenmesinde başrol devlettir. ABD’ye baktığımızda ise tam aksine, nüfusun neredeyse %15’lik bir kesiminin sağlık sigortasından yoksun bırakıldığını ve yaklaşık %75 bir bölümünün de isteğe bağlı, genellikle işyeri bağlantılı özel sigortaların kapsamına girdiğini görüyoruz, ABD’de sağlık finansmanında sermayenin rolü öylesine büyüktür ki, Barack Obama’nın oluşturmaya çalıştığı, devlet finansmanının güçlendirildiği “Obama Care” programı Obama’nın başına büyük sorunlar açmıştır.

Katılım zorunluluğuna dayanan Avrupa sağlık sisteminin kökleri iki farklı yerde yatıyor ve dolayısıyla kıtada sistem temel olarak iki farklı şekilde bürünüyor. Adını, 19. yy’da sosyal sigortacılık kurumunu inşa eden Alman şansölyesinden alan Bismark modelinde, sisteme yapılacak katkılar doğrudan maaşlardan kesilip işverenler ve devletten alınan ödeneklerle birlikte sosyal sigorta sandıklarına aktarılıyor. 1945 sonrasında Britanya refah sistemindeki yeniden örgütlenmenin mimarı Beveridge’in adını alan ikinci sistemde ise, finansman devletin topladığı vergilerden sağlanıyor. Bismarck modeli kıta Avrupa’sında yaygınlık kazanırken (Türkiye’nin modeli olan Genel Sağlık Sigortası da Bismarck modeline benzemektedir), Britanya, kuzey ülkeleri ve kimi Güney Avrupa ülkeleri, Beveridge sisteminin çeşitli biçimlerini uygulamaktadır. Yüksek gelir grubuna mensup kişilerden daha fazla vergi veya sosyal sigorta ödeneği alındığı için, her iki yapının da, Robin Hood gibi, kaynakların yeniden bölüşümü sürecine belli ölçüde hizmet ettiğini söyleyebiliriz.⁵

20. yüzyılın ikinci yarısı yani Keynesçi refah döneminde, Avrupalı devletler, sağlık hizmetlerindeki sorumluluk alanlarını bir dizi önlemle büyütme yoluna gitti. Tedariğin planlanması, araştırma ve buluşlar için kaynak ayrılması, tıp meslek kurallarının düzenlenmesi ve tıp eğitimi, tıbbi standartların oluşturulup uygulanması ve özellikle de sağlık hizmetleri finansmanının geniş-

letilmesi bu önlemler arasında öne çıkıyordu. “Neredeyse genel bir uygulama haline gelecek şekilde, Avrupa’nın her yerinde sağlık hizmetleri kamu malına dönüştü. Bu gelişmenin sebeplerinden biri de Sovyetler’deki sağlık hizmetleri ve işçi mücadelesiydi”.⁶ Keynesçi refah döneminden sonra, ekonomik canlılık döneminin sona ermesiyle birlikte, 1970’lerde tüm Avrupa ülkeleri sağlık harcamalarındaki artışın altından kalkmada zorluklar yaşamaya başladı, neoliberal saldırının başlaması da bu ekonomik durgunluk döneminden sonradır. Sağlık harcamalarında kamu payı gittikçe artmaktaydı. Pek çok ülkede, durgunluğu bir de iktidar değişiklikleri izledi: Neo muhafazakar partiler, vergi indirimi vaadiyle iş başına geldi. Özel girişim ve sermayeye alan açmak üzere “devleti küçültme” amacını taşıyan yeni neoliberal gündemin bir parçasıydı bu. Kamu giderlerinde kemer sıkma politikası bütün Avrupa ülkelerinde devreye sokuldu. Bu dönemden sonra kamunun bütün değerlerine saldırı, sağlık ve eğitim başta olmak üzere sermaye güçlerinin hedefinde oldu. Sağlık hizmetlerinin, kar getiren bir sektör olarak önemini görmek için, Dünya Ticaret Örgütü bünyesindeki Hizmet Ticareti Genel Anlaşması görüşmelerinde kapladığı yere bakmak yeterlidir.⁷

Peki Avrupa’da ve ABD’de bütün kamu değerlerine, özellikle de eğitim ve sağlığa yönelik bu kadar güçlü bir piyasalaştırma baskısı varken, sol ve diğer alternatif hareketlerin sağlığa bakışı, sağlık sistemine bakışı ne noktada? Bu noktada Küba örneğini vermeden alternatif tartışmasını başlatmamak gerekiyor. Solun övünmekten geri durmayacağı, ancak içinde belli başlı sorunlar da bulunan Küba örneğiyle alakalı genel hatları çizmek gerekiyor. Küba’nın sağlık ideolojisine bakarsak “Herkes parasız eğitim, asgari gıda güvencesi, çok ucuz barınma, genel sosyal güvenlik ve pek çok başka güvence...”⁸, Küba’da devrim gerçekleştikten sonra sağlık reformunun ana ilkeleri ise 1) hizmetlere erişimde eşitlik, 2) sağlıkta bütünlüklü bir yaklaşım ve belki de en önemlisi 3) sağlık alanındaki girişimlere halkın katılımı. Küba’nın sağlıktaki başarısında belki de alttan üste bu kadar ahenkle örgütlenmiş sağlık sistemiyle birlikte halkın seferberliği de çok önemli. Avrupa’da kriz anları hariç, toplum sağlığına yönelik böyle bir örgütlenme gözlenmez. Ancak Kü-

5 <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/297403>, ayrıca Sosyal sigorta sandıkları için bazı ülkelerde primlere üst sınır getirilmektedir.

6 Socialist Register 2010, Kapitalizm’de Sağlık-Sağlıksızlık Semptomları, Yordam Yayınevi

7 Socialist Register 2010, Kapitalizm’de Sağlık-Sağlıksızlık Semptomları, Yordam Yayınevi

8 Yurtiçinde ve Yurtdışında Küba Sağlık Politikası, Julie Feinsilver

ba'da, her bir komünün sağlık sorunlarında Kübalılar ortak bir c z m üretmeye çalışıyorlar, sağlığı bir mesleğin tekelinden alıp toplumu da sürece katıyorlar, toplumun kendi sorunlarına yabancılaşmasına engel olan bir yaklaşım bu. Halk hem dizginleri eline alacak ve kendi sorunlarını kendisinin c zebileceğini görecek, hem de sağlıkla ilgili belli konularda eğitim düzeyini y kseltecekti. Küba, kendisine uygulanan ekonomik ambargolara ve imkansızlıklara rağmen hala ürettiği sağlık sistemiyle ABD'yi temel göstergelerde geride bırakmış durumda. Küba'da dahi gidilecek onca yol var, dışarıya hekim ihraç eden, kanser tedavisinde  n sıraları c kmesine rağmen uygulanan ambargonun ve ekonomik krizlerin yarattığı dalgalanmalar hala Küba'yı etkiliyor.

Sonuc diyemesek de:

Alternatif tartışması, bu yazıya sığmayacak kadar uzun ve önemli bir tartışma, özellikle bizim, T K'l lerin bu tartışmaları yerellerinde c şitlendirmeleri ve sadece Küba da değil, Çin ve birçok kurtarılmış alan üzerine c alışmaları gerekiyor. Kapitalizmin yarattığı sağlıksızlık semptomlarına y neltebileceğimiz belli tedaviler- yaklaşımlar var ancak uzun uzadıya tartışıp olgunlaştırmamız gereken bir mesele.

Sen Kimsin?

Onur SELÇUK

Seni bilmem, ben sana kim olduğumu anlatayım. Ya da boşver, beni sana anlatmaya sayfalar yetiremem belki. Ama kim olabilirdim, sana onu anlatayım ben.

Ben Roboski'de bir baba olabilirdim. Oldum sayalım hadi. Tek isteğim yıllardır yaptığım gibi evime ekmek götürmektir benim. Beni öldürürler mi peki? Neden öldürsünler ki, değil mi? Ben kalbimin en temiz yerlerinden gelen bir istekle ve de mecburiyetle, yıllardır yaptığım işi yapacağım sonuçta. Evimin, ailemin bana ihtiyacı var. Ama öldürdüler. Hem çok büyük biri imzaladı benim ölüm fermanımı. Yetmedi, "Terörist sanmıştık." dedi sonra. Yıllardır gittiğimiz yolda yürürken bizi terörist sanıp üzerimize bomba yağdırmışlar. Öyleymiş. Öyle dediler. O da yetmedi, benim ölüm fermanımı imzalayan insana çok büyük şükran ve tebriklerini sundu biri. Biri dediysem; öyle senin gibi, benim gibi biri değil. Çok çok büyük biri, en büyük biri... Şükranlarını sundu katilime.

Ben Kınık'ta bir ailenin büyük oğlu olabilirdim. Oldum sayalım hadi... Babam çok hasta. Yıllardır madende çalıştığı için ve de o Allah'ın belası sigarayı içtiği içinmiş, öyle dedi doktor, akciğerleri çökmüş dedi. Babamı doktora, kardeşimi okula götürmek lazım, eve ekmek lazım, benim evlenip umudumu koruyabileceğim güzel bi' hayat kurmam lazım, hepsi için benim cebime üç beş kuruş para girmesi lazım, benim çalışmam lazım. Okuyamadım ben, buralarda benim akranım olan herkes Soma'ya gider çalışmaya, madene. Babam istemedi hiç ama mecburdum, ben de gittim. Korkarak gittim, korktuğum başıma geldi. Olmaz dediler, o eskidendi dediler, oluyormuş. Yüzlerce den sadece biri oldum. Babam, annem, kardeşim ve o... Bıraktım hepsini. Ve yetmedi bu. Diyorum ya, hiçbir zaman yetmez zaten. Güvenlik sorununu olmadığını söylediler arkamdan, idealmiş her şey, tüm tedbirler alınmış, öyle dediler. Ben ve yüzlercesine sorsanıza, hangimiz görmüşüz o tedbirleri. Utanmadılar da hiç de utanmazlar zaten, "Mesleğin fitratında var." dediler. Bu da yetmedi, bir sene dahi geçmeden köyümün hemen dibinde bir ocak daha açtılar. Dalga geçer gibi onlarca gencini yaşlısını kaybeden köyümün dibinde açtılar maden ocağını. "Lanet olsun hepinize, lanet olsun insanlığınıza, lanet olsun doymak bilmeyen can ve para açlığınıza!" diye suratlarına tüküre tüküre bağırarak istedim, ama yapamadım, bulunduğum yerden sesimi duyurmak çok zor.

Ben İstanbul'da mutlu ve güzel bir kadın olabilirdim. Oldum sayalım hadi. Yola çıkacaktım. Çıkmadan önce; duşumu aldım, saçlarımı yaptım. Üzerime en sevdiğim kıyafetlerimi, en güzel anılarla dolu olan kıyafetlerimi giydim. Ve hayatım boyunca yaptığım en güzel işi yapmak için yola çıktım. Yolun sonunda annesi-babası katledilmiş, edilmemişse bile bununla burun buruna olan güzel çocukları mutlu etmek var. "Kobani düştü düşecek." diyenlere inat; oradaki minik, masum yürekleri ısıtmak, onların küçük ihtiyaçlarını gidermek var. Onlara küçükken en sevdiğim oyuncakları götüreceğim. Hatta bize emanet edilen, "Bunları da verin." denilen çok tatlı hediyeler vereceğim ben onlara. Çıktım yola, her şey çok güzeldi. Benimle beraber yola çıkan çok güzel insanlar vardı çevremde. Yolun çirkini olmaz zaten, ama bu en keyiflisiydi. Sloganlarla, mutlulukla, umutla dolu bir yoldu. Son durağımızda, Suroç'ta bütün dostlarımızla buluştuk. Aynı yolun, aynı sloganların, aynı umudun bir diğer parçası olanlarla... Bir basın açıklaması yaptık, yaptığımız güzelliği duysun herkes ve onlar da mutlu olsunlar diye. Mutluluğu özleyen insanımıza faydamız olsun diye. Ne kadar güzel insanlar değil mi, bizi kim neden öldürsün? Öldürdüler. Basın açıklamamızı yaparken, umut dolu sloganlarımızı atıp halayımızı çekerken öldürdüler bizi. Öldürdükleri yetmedi, asla da yetmez zaten. Benim arkamdan terörist dediler. Çok büyük insanlar dedi bunu. Yetmedi. Hiç yeter mi? Babamdan sonra en sevdiğim adamı suçladılar ölümünden, "Bu adam terörist, bunun beynini yıkadı, bu kızı da terörist yaptı!" dediler. Hayatımda tanıdığım en fedakâr insana dediler bunu. Çok değil iki sene önce, sevgi devrimi dediğimiz Gezi'de hiç tanımadığı insanlar için bir gözünü feda etmiş dünya güzeli insana dediler bunu. Bitmedi. Ailemi de ikna ettiler, annemi bile inandırdılar hatta onu cenazeme getirtilmediler. Son kez göstermediler beni ona.

Ben, Denizlili bir üniversite öğrencisi olabilirdim, oldum sayalım hadi. Annem otobüse bindirirken yine ağladı arkamdan. İki adımlık yola gidiyorum hâlbuki. "Anne olmayan anlamaz" dedi bana. Anlayamazmışım sahiden. Bir daha göremedim onu... Yine ölümün her yerde olduğu zamanlardaydık. Nefrete ve ölüme inat barış diye direten, tanıdığım tanımadığım on binlerce dostumla buluşmak için Ankara'ya gittim. Bu topraklarda cenneti yaşayabilelim diye, huzurla sokakta yürüyebilelim diye, babaannem telefonda "kalabalık yerlere çıkma

oğlum” demek zorunda kalmasın diye, annem beni gönderirken ağlamasın diye toplandık aslında biz. Hepimizin ağzında aynı kelimeler vardı: emek, demokrasi ve barış. Başka sloganımız yoktu. Sonra saniyeler içinde söktüler ağzımızdan o kelimeleri. Hiçbirimiz ne olduğunu anlayamadan... Üç saniye içinde iki gürültü... Birden yan yana yürüdüğüm dostumla ayrı yerlerde olduk. Ben şanslıydım. Sadece dostumdan ayrıldım. Gözümü açabildiğim saniyeler içinde kolundan, bacağından ayrılmak zorunda kalmış insanlar gördüm. Cenneti getirmek istediğimiz o yerde, bize cehennemi gösterdiler. Aldılar benim ve 106 arkadaşımın canını. Ve binlercesinin de aklından ve kalbinden bir parçayı aldılar. Biz barış isterken, onların kandan başka hiçbir isteği olmadığını gösterdiler herkese. Ailelerimizin eline parça parça cenazeler yolladılar. Yetti mi peki? Hiçbir zaman yetmez ki. Ankara’dan sağ çıkabilmiş dostlarım ve yoldaşların yanıma gelmek istediler. Benim istediğim gibi, sloganlarla uğurlamak istediler beni. İzin vermediler. Güvenlik dediler, olmaz dediler, izin veremeyiz dediler, silahlarını gösterdiler. O güzel insanları son bir kez yakınımda hissetmemi, o dünyadan buraya kendi istediğim gibi gelmemi istemediler.

Ben Eskişehir’de, 19 yaşında, özgür dünyadan başka bir isteği olmayan bir genç; Beşiktaş’ta 18 yaşında masum bir tıp öğrencisi; Okmeydanı’nda 14 yaşında bir çocuk; Diyarbakır’a Newroz kutlamaya gitmiş 21 yaşında bir genç olabilirdim, Ankara’da, Taksim’de, orada burada yüzlercesinden sadece biri olabilirdim.

Ben 22 yaşında, bir buçuk sene sonra doktor diye anılacak, ülkenin en güvenli olduğu söylenen ilinde yaşayan bir öğrenciyim. Korkmamam gerektiğini biliyorum ve korkmuyorum. Ancak her yerim korkuyla sarılı. Çünkü her yerde ölüm var. Failini bildiğimiz faili meçhuller var her yerde. Yaşamla ölümün kol kola yaşadığı bir yerde yaşamaya çalışıyoruz adeta. Bitsin istiyoruz ama bitmiyor, değil mi? Güzellik, barış istiyoruz; vermiyorlar değil mi? Vermedikleri gibi bizi hedef gösteriyorlar değil mi? Umudunu yerle bir etmek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar, değil mi? **İZİN VERME.** İnsanın olduğu yerde her zaman umut vardır. Senin olduğun, bizim olduğumuz yerde her zaman umut vardır. Kendin için, geleceğin için, umudun için, yaşamın için, fikirlerin için, bulunduğu yerden sesini duyuramayanlar için mücadele ettiğin sürece seni yerle bir edecek bir kuvvet yok. Seni sen yapan inandıkların, umudun ve düşüncelerindir; on-

ları katledebilecek bir silahı üretemediler ve üretemeyecekler. Bu yüzdendir ki onlar olacak bizi ayakta tutan. Çünkü kaybetmek hiçbir zaman yere düşmek değildir, yere düşmek bizim elimizde değil. Kaybetmek; düştüğünde yerden kalkamamaktır. Umudun ve inandıkların, sana uzanan eller olacaktır. Onları kaybetmediğin sürece yerden kalkacaksın. Onları yakınında tutmak, her düşüşte yerden kalkmak ve asla kaybetmemek senin elinde.

Neoliberal Saldırı: Tarihi, Amerika ve Şili Pratiği ve Hegomonik Süreci

Mustafa ALBAYRAK
Hacettepe Üniversitesi TÖK

"Burjuva iktisatçıların ve politikacıların iddialarına karşın, ne ülkeleri refaha kavuşturma, ne de ekonomik krizleri ortadan kaldırma iddiasını gerçekleştirebilen neoliberalizm, hâkim sınıfların iktidarını pekiştirmeye ve emekçileri daha beter bir sefaletle sürükleme pahasına zenginleri daha zengin yapmaya yarayan bir programdan ibaret. Gelişmiş ülkelerin yeni bir emperyalizm tarzı olarak diğer ülkelere neoliberalizmi ihraç etmesinin faturasını ise tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de emekçi sınıflar ve yoksullar ödüyor" (David Harvey, Neoliberalizmin Kısa Tarihi, Sel yayıncılık)

Geleceğin tarihçileri 1978-1980 yıllarını dünyanın sosyal ve ekonomik tarihinde devrimsel bir dönüm noktası olarak görecektir muhtemelen. 1978'de, Deng Xiaoping, dünya nüfusunun beşte birini oluşturan bir ülkede komünistlerce yönetilen bir ekonomiyi liberalleştirecek ilk ciddi adımları attı. Deng'in çizdiği yol, yirmi yıl içinde Çin'i kapalı bir geri kalmışlıktan çıkarıp, insanlık tarihinde görülmemiş sürdürebilir büyüme oranlarıyla, kapitalist dinamizmin açık bir merkezi haline getirdi. Pasifik'in diğer yakasında ve epeyce farklı koşullarda, nispeten meçhul (ama artık tanınan) biri, Paul Volcker, Temmuz 1979'da ABD Merkez Bankası'nın başına geçti ve birkaç ay içinde para politikasını önemli ölçüde değiştirdi. O gün bu gündür Merkez Bankası, sonuçları ne olursa olsun, enflasyona karşı verilen savaşta başı çekiyor. Atlantik'in karşı kıyısında Margaret Thatcher, on yıldır ülkeyi kuşatan korkunç enflasyonist durgunluğa son verme ve işçi sendikalarının gücünü azaltma misyonuyla Mayıs 1979'da Britanya Başbakanı seçilmişti bile. 1980'de ABD başkanı seçilen, sempatik, karizmatik Ronald Reagan; Volcker'ın Merkez Bankası'nda yaptığı hamleleri desteklemekle kalmadı; emeğin gücünü azaltmayı, sanayi, tarım ve kaynak çıkarmadaki denetimlerin kaldırılmasını ve finans güçlerini hem içeride hem dünya sahnesinde özgürleştirmeyi amaçlayan kendi özel politika harmanını da üstüne ekleyerek, ABD ekonomisini canlandırma rotasını belirledi. Görünen o ki bu 3 merkez üssünden yayılıp yankılanan devrimci şok dalgaları etrafımızdaki dünyaya bütünüyle farklı bir görünüm verdi.

Peki ne bu neoliberalizm dediğimiz "şeytan"? : Neoliberalizm her şeyden önce bir politik-ekonomik pratikler teorisidir. Bu teori, insan refahını arttırmanın en iyi yolunun güçlü özel mülkiyet hakları, serbest piyasalar ve serbest ticaretin temel aldığı bir kurumsal çerçeve içinde bireysel girişim beceri ve hürriyetlerini serbest bırakmak olduğunu iddia eder. Devletin rolü, bu pratiklere uygun bir kurumsal çerçeve yaratıp, sonra o çerçeveyi korumaktır: yani hukukun üstünlüğü dediğimiz normatif bilgiler kümesini emekçilere dayatmaktır; örneğin özel mülkiyet haklarını güvence altına almalı, paranın kalite ve itibarını arttırmalı, piyasaların düzgün işleyişini gerekirse zorla garantilemek için gereken ordu, savunma, emniyet, ve hukukla ilgili yapı ve işlevleri düzenlemeli, dahası eğer toprak, su, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ya da çevre kirliliği alanlarında piyasalar mevcut değilse desteklenmeli, gerekirse devlet eliyle yaratılmalıdır. Fakat devlet bu görevlerin ötesinde bir işe girişmemelidir. Devletin (bir kez yarattıktan sonra) piyasalara müdahalesi en alt sınırdaki tutulmalıdır; çünkü teoriye göre devletin piyasa sinyallerini (fiyatlarını) tahmin etmesini sağlayacak bilgiye sahip olması mümkün değildir, ayrıca (özellikle demokrasilerde) güçlü çıkar gruplarının devlet müdahalesini kendi yararına saptırması ve etkilemesi kaçınılmazdır.

Peki neoliberal söylemin hegomonik hale gelmesini sağlayan tarihsel gerçeklik nerede yatıyor? Tabi burada ilk önce hegemonya'nın tanımını yapmak gerekir: Hegemonya, bir sınıfın (genellikle burjuvazi) diğer sınıf üzerindeki kültürel ve ideolojik kontrolüdür. (Lenin, hegemonyayı sınıflararası bir ittifak stratejisi olarak tanımlamışken; Gramsci, hegemonyayı bir sınıfın diğer sınıf üzerindeki kültürel ve ideolojik kontrolü olarak tanımlamıştır.) Hegemonyayı oluşturabilmenin ise Gramsci'ye göre 2 tane ana yolu var: Biri rızanın inşasıyla, diğeri ise zorun inşasıyla. Rızanın temelini genellikle Gramsci'nin sağ duyu dediği ("ortaklaşa sahip olunan anlayış" şeklinde tanımlanan) şey oluşturur. Sağduyu, bölgesel ya da ulusal geleneklerde genellikle derinlere kök salmış eski kültüre sosyalleşme pratiklerinde inşa edilir. Zamanın meselelerinden eleştirel bir şekilde inşa edilebilen "akılsel" ile aynı değildir. Dolayısıyla sağduyu, gerçek sorunları kültürel ön yargılar altında saklayan ya da bulanıklaştıran son derece yanıltıcı bir şey olabilmektedir. Başka gerçeklikleri maskeleyerek için kültürel ve gele-

neksel değerler (örneğin Tanrı inancı, ülkeye duyulan inanç ya da kadının toplumdaki yeriyle ilgili görüşler) ve (komünist, göçmen, yabancı, terörist, ya da “ötekiler”e dair) korkular seferber edilebilir. Belirli stratejileri muğlak retorik araçlar altında maskeleyen siyasi sloganlara başvurulabilir. Örneğin Amerika’nın Irak’a müdahalesinde Bush’un en temel argümanı, Amerikalıların sağduyusunda önemli yer edinen “Özgürlük” ve “Demokrasi”ydi. Zorun inşası ise devletin kolluk ve kontrgerilla güçleriyle sağlanır.

Peki tarihsel olarak neoliberalizm nasıl hegemonik hale gelmiştir? :

Hatırlamak gerekir ki, ilk neoliberal devlet oluşturma deneyi 1973’ün “küçük 11 Eylül” ü olan Pinochet darbesinin ardından Şili’de yapıldı. Darbe, Salvador Allende’nin demokratik yolla seçilmiş hükümetine karşı yapıldı ve Allende’nin sosyalizm yönündeki hamlelerinin tehdidi altındaki Şili iş dünyasının seçkinlerince desteklendi. ABD şirketleri, CIA ve ABD Devlet Bakanı Henry Kissinger da darbenin destekçileri arasındaydı. Solun bütün toplumsal hareketleri ve siyasi örgütleri şiddetle bastırıldı ve halka hitap eden (yoksul mahallerdeki halk sağlığı merkezleri gibi) her türden kurum yerle edildi. Emek piyasası düzenleyici ve kurumsal kısıtlamalardan (örneğin sendika iktidarından) “kurtarıldı”. Peki çarkları durmuş ekonomi nasıl canlandırılacaktı? Latin Amerika’nın ekonomik kalkınma girişimlerinde başı çeken ithal ikameci¹ politikalar özellikle de hiçbir zaman pek iyi işlemedikleri Şili’de gözden düşmüştü. Bütün dünyanın ekonomik resesyona (küçülmeye) girmesi yeni bir yaklaşımı zorunlu kıldı.

O zamanlar Chicago Üniversitesi’nde ders veren Milton Friedman’ın (kendisi Nobel Ekonomi ödülü sahibidir ☺, ayrıca There is no such thing as a free lunch- yani bedava öğle yemeği diye bir şey yoktur- sözünün sahibidir.) neoliberal teorilerine bağlılıklarından dolayı “Chicago’lu çocuklar” olarak bilinen bir grup iktisatçı öğrencisi, Şili ekonomisinin yeniden inşasına yardım etmeye çağrıldı. Bu grubun nasıl seçildiğinin öyküsü de ilginç. 1950’lerden beri ABD, Şilili iktisatçıların Chicago Üniversitesi

si’ndeki eğitimini finanse ediyordu. Bu uygulama Latin Amerika’da sol eğilimleri etkisizleştirmeyi amaçlayan Soğuk Savaş programının bir parçasıydı. Bu iktisatçılar sonra Santiago’daki Katolik Üniversitesi’nde hakimiyet kurdular. 1970’lerin başlarında “Pazar Kulübü” adında bir grup kuran Şili iş dünyası seçkinleri Allende’ye itirazları örgütledi ve sahip oldukları araştırma enstitüleri vasıtasıyla bir ilişki kurdukları bu iktisatçıların çalışmalarına maddi kaynak sağladı. İktidar için Pinochet’yle yarışan ve bir Keynesyen olan General Gustavo Leigh 1975’te oyun dışı kaldıktan sonra Pinochet bu iktisatçıları hükümete getirdi. İlk işleri IMF’yle borç pazarlığı yapmaktı. Yapılan devletleştirmeleri tersine çevirdiler, kamu varlıklarını özelleştirdiler, doğal kaynakları (balık, kereste vb) özel ve denetimsiz (çoğu zaman Türkiye’deki gibi yerel halkın hak iddialarını ezip geçerek) sömürüye açtılar, sosyal güvenliği özelleştirdiler, yabancıların doğrudan yatırım yapmasını ve serbest ticareti kolaylaştırdılar. Devlete bırakılan tek sektör, kilit öneme sahip bir kaynak olan bakırdı (tıpkı Irak’taki petrol gibi). Bakırdan elde edilen gelirler doğrudan hazineye akıyordu ve bunun devlet bütçesinin ayakta kalması açısından hayati öneme sahip olduğu görülmüştü. Bir kez daha, çeperde yapılan zalimce bir deney, merkezde geliştirilecek politikalara model oldu (tıpkı Irak’ta Bremer’in emriyle ortaya atılan düz oranlı vergi deneyi gibi).

Bu deney sonrası Amerika ve İngiltere’de sermaye çevrelerinin desteklediği neoliberal politikacılar ve iktisatçılar; bu ülkelerin önemli gazetelerinde ve dergilerinde yazı yazmaya başladılar, üniversitelerde hakimiyeti ellerine aldılar. Zaten daha öncesinde Mont Pelerin Cemiyeti adı altında çalışma yürütüyorlardı, ancak Şili pratiği onlar için adeta bir vaha oldu.

Amerika örneğinde, neoliberal saldırı için şiyar belirlenmişti: “Kuvvetimiz örgütlenmede, dikkatli ve uzun erimli planlama ve uygulamada, yıllarca sürdürülen tutarlı eylemde, sadece ortak çabayla güçte yatıyor.”. Özellikle üniversitelerdeki hakimiyeti ele geçirmek çok önemliydi, üniversiteler Amerika’da gerçekten de şirket ve devlet karşıtı fikirlerin merkeziydi (Santa Barbara’da öğrenciler Bank of America binasını yakmış ve bir arabayı törenle kuma gömmüştü), 68’ kuşağının esintileri hala Amerika’da yaşıyordu ve egemenlerin 68’ kuşağıyla te-

1 İthal İkamecilik: toplam arz içinde ithalatın payını düşürerek yurt içi üretimin payını artırmayı amaçlayan ekonomik gelişme ve sanayileşme stratejisidir. Örnek olarak kendi pazarınızda Wilson marka bir tenis topu satacağınıza, devlet güdüm-lü bir Ayşe marka bir tenis topu yaparsınız.

mel bir problemi vardı: 68' kuşağının temel sloganı toplumsal adalet iken egemenler doyumsuz sömürü istiyorlardı. Ancak pek çok öğrenci paralı ve ayrıcalıklıydı ya da en azından orta sınıftandı ve bireysel hürriyet değerleri ABD'de uzun zamandır (müzik ve popüler kültürde) göklere çıkarılıyordu. Neoliberal temalar yayılacakları bereketli zemini burada bulabilirlerdi.

Sermaye birikimi ve sınıf iktidarı çifte krizine bir yanıt hattı, 1970'lerin kent savaşları siperlerinden yükseldi. New York mali krizi ikonik bir vakaydı. Kapitalist yeniden yapılanma ve sanayisizleşme şehrin ekonomik tabanını yıllarca aşındırmış, hızla banliyöleşme şehir merkezinin büyük kısmını yoksulluk içinde bırakmıştı. Sonuç 1960'larda marjinalleştirilen kitlelerde baş gösteren toplumsal çalkantıların patlayarak, sonradan adına "kentsel kriz" denecek olan şeyi tanımlaması oldu. Kamu istihdamını ve kamusal yükümlülüğü -kısmen, cömert federal ödeneklerle destekleyerek- genişletmek çözüm olarak görüldü. Ama mali güçlüklerle karşılaşan Başkan Nixon 1970'lerin başlarında bir gün kentsel krizlerin sona erdiğini ilan etti. Pek çok şehir sakini için şaşırtıcı olan bu haber federal yardımın azalacağını işaret ediyordu. Resesyon hız kazandıkça New York şehrinin bütçesindeki gelir ve gider makası açıldı. 1975'te güçlü bir yatırım bankacıları grubu borcun vadesini uzatmayı reddederek şehri teknik olarak iflasa itti. Takip eden kurtarma, şehir bütçesinin yönetimini devralacak yeni kurumlar oluşturmayı gerektiriyordu. Bu kurumlar ilk önce tahvil sahiplerinin parasının ödenmesi için şehrin vergi gelirleri üzerinde öncelikli hakka sahipti: Gelirlerden geriye kalanlar temel hizmetler için kullanılıyordu. sonucunda, şehrin güçlü belediye sendikalarının istekleri reddedildi, maaşlar donduruldu, kamu istihdamı ve sosyal hizmetlerde kısıntılara gidildi, kullanıcı ücretleri getirildi (New York Şehir Üniversitesi'nde ilk kez harç alınmaya başlandı.). Son rezalet belediye sendikalarına emeklilik fonlarını şehir tahvillerine yatırma zorunluluğu getirilmesi oldu (Türkiye'de emekçilere BES zorunluluğu getirilmesine benzer). O zaman sendikalar ya taleplerini aşağı çektiler ya da şehrin iflası yüzünden emeklilik fonlarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kaldılar.

Bu yaşananlar, finans kurumlarının demokratik yolla seçilmiş New York yönetimine darbe yapmasına eşdeğerdi ve Şili'deki askeri darbe kadar etkili oldu. Bir mali krizin ortasında servet üst sınıflara yeniden dağıtıldı.

Ama New York yatırım bankacıları şehirden gitmedi. Onu kendi gündemlerine uygun şekilde yeniden yapılandırma fırsatından faydalandılar. "iyi bir iş iklimi" yaratmak, önceliklerden biriydi. Bu, kamu kaynaklarını kullanarak (özellikle telekomünikasyon alanında --zaman-mekan sıkışması² için--) iş dünyası için uygun alt yapılar inşa etmek, beraberinde de kapitalist işletmelere sübvansiyonlar ve vergi indirimleri getirmek demektir. Halkın refahının yerini, şirketlerin refahı aldı. Şehrin seçkin kurumları şehri kültürel ve turistik bir merkez imajıyla satmak için harekete geçirildi (ünlü "I Love You New York" logosu bu dönemde yaratıldı.). Yönetici seçkinler, genellikle saldırgan bir tutumla alanının dünyanın her yerinden farklı kozmopolit akımlarını desteklemek için harekete geçti. Narsistik bir benlik, cinsellik ve kimlik keşfi, burjuva kent kültürünün ana teması haline geldi. Şehrin güçlü kültürel kurumlarının desteklediği sanatsal özgürlük ve sanatçının kurallara uymama ehliyeti fiiliyatta kültürün neoliberalleşmesine yol açtı. Rem Koolhaas'ın unutulmaz ifadesiyle "Delirious New York", demokratik New York'un kolektif hafızasını sildi. Şehrin seçkinleri yaşam tarzının (cinsel tercih ve toplumsal cinsiyetle ilişkili olanlar da buna dahildi.) çeşitlenmesi ve tüketiciler için niş seçeneklerin (kültürel üretim gibi alanlarda) artması talebini, savaşmadan olmasa da kabul etti. New York, postmodern kültürel ve düşünsel deneylerin merkezi haline geldi. Yatırım sermayesi için girilen kentler arası rekabet, yönetimi dönüştürerek kamu-özel ortaklıklarıyla yürütülen kent yönetimine çevirdi (TOKİ ve diğer şirketlerin ortak girişimleriyle benzer.). Şehirle ilgili işleri kapalı kapılar arkasında yürütme uygulaması giderek arttı (Parsel Parsel) ; yerel yönetimin demokratik temsile dayalı olma özellikleri zayıfladı.

2 Zaman-Mekan Sıkışması:Marx'a göre kapitalizm, var olmak için mekânsal her türlü sınır ve engeli aşmak zorundadır. Harvey Zaman-Mekan Sıkışması'nda zamanın ve mekanın etkilediği alanların deforme olmasından, komprese edilmesinden bahsetmekte. Örnek olarak anında bankacılık hizmetleri verilebilir.

**

Türkiye’de ise 24 Ocak Kararları’yla başlayan neoliberalleşme dönemi tamamlanmamış gibi duruyor. 1980’lerden sonra KİT’lerle başlayan özelleştirme dalgası yerini, suyumuz, toprağımıza ve toplumsal yapımıza olan saldırıya bıraktı. Gezi’den Cerattepe’ye, Hevsel Bahçelerinden Karadeniz’deki HES’lere örneklendirilebilecek olan bu saldırılar ve bunlara karşı örülecek direniş devam edecek gibi gözüküyor. Egemenler her pratiklerinden ayrı bir deneyimle çıksa da, biz de her direnişimizden ayrı bir şiyarla yükseliyoruz; Marx’ın Fransa’da Sınıf Mücadeleri’nin girişinde söylediği gibi: “... bu yenilgilerde yenik düşen devrim değildi. Yenik düşenler, devrim öncesi döneme ait geleneksel eklentiler, toplumsal ilişkilerin henüz keskin sınıf karşıtlıkları düzeyine yükselmemiş olan sonuçları..... ancak bir dizi yenilgiyle kurtulabildiği kişiler, yanılısamalar, hayaller ve projelerdi.”. Her direniş, her devrimci durum sonrası geriye kalan bir gelenek, bir de çelişkilerin yoğunlaşması gerçekliği ortaya çıkıyor.

**

Açlık Grevleri ve Sağlıkçının Rolü

Riha TÖK

Tarihin her döneminde onurlu bir yaşam için mücadele eden bireyler ve halklar olmuştur. Bu mücadelelerin oluşmasında halklar zamanın koşullarına göre direniş yöntemleri geliştirmişler. Bunlardan bir tanesi de bu günlerde yüzlerce kişinin de başvurmak durumunda kaldığı açlık grevleridir.

Açlık grevi hak arayışında ya da haksızlık karşısında kişi ya da kişilerin başvurduğu bir protesto biçimidir. Özellikle devlet sistemine taleplerini kabul ettirmek amacıyla tutsaklar tarafından başvuru olan bir eylem biçimi olan açlık grevlerinde su, tuz, şeker ve B1 vitamini, dışında hiçbir besin maddesi tüketilmemektedir. 1991 Malta Bildirgesinde açlık grevi: “Zihinsel olarak ehliyetli ve kendi iradesiyle açlık grevine karar vermiş kimsenin belirli bir zaman için yiyecek ve/veya sıvı almayı reddetmesi” şeklinde tanımlanıyor. Bununla beraber açlık grevinin topluma yapılanlara karşı bir başkaldırı olduğunu tarih içerisinde de görebiliyoruz, görmekteyiz. Bu tarihte insanların istekleri sadece kendileriyle sınırlı olmayıp toplumu da ilgilendirecek isteklerdir.

Açlık grevinin tarihteki ilk örnekleri Hristiyanlık öncesi İrlanda’da görülür. Troscadh ya da Cealachan olarak da bilinen bu eylem çoğu zaman haksızlığı yapan kişinin kapısının önünde gerçekleştirilirdi. İrlanda da o dönemler birinin uğradığı haksızlık sonucu birinin kapısının önünde ölmesi ev sahibi için büyük bir onursuzluk sayılırdı.

Açlık grevinin en eski örneklerinden biri de Roma dönemine dayanıyor. Kimi kaynaklara göre, Roma döneminde Hristiyanlara dönük baskıya tepki olarak Roma İmparatoru Tiberius’un yakın arkadaşı ve ünlü bir avukat olan Nerva, açlık grevine başlar. Tiberius’un tüm ikna çabalarına rağmen Nerva, kendisine bir şey yapmasını istemez ve ölmeyi tercih eder. Çünkü Nerva, ölümünün yakın arkadaşını sarsacağını biliyordu. Nerva’nın eylemi ne kadar amacına ulaştığı bilinmez ancak geliştirdiği eylem tarzı ezilen (sömürülen) sınıf, toplum ve uluslar için iktidar ve sömürgecilere karşı bir silaha dönüşmüş durumdur.

Açlık grevlerinin dünya çapında duyulması ve diktatörleri üzerine toplaması 20. yüzyılın başında İngiltere’de oy hakkı isteyen kadınların cezaevinde greve başlamasıyla gerçekleşti. İngiliz cezaevlerindeki süfratelerin gerçekleştirdiği açlık grevlerinden ilki 1909 yılında Marion Dunlop tarafından başlatıldı. Açlık grevine verilen desteğin artması sonucu Marion, serbest bırakıldı. Ardından diğer süfrateler de açlık grevine başladı. İngiliz yetkililerin süfratelerin başlattığı bu eyleme “zorla besleme” yöntemi ile müdahalede bulunması sonucu Mary Clarke, Jean Hewart, Katherine Fry ve birçok süfratet yaşamını yitirdi. İngiliz yoldaşları gibi Amerikalı süfrateler de politik bir protesto yöntemi olarak açlık grevleri gerçekleştirdi. 1919 ve 1920 yıllarında ABD’de (ABD Anayasası 19. Ek Madde) ve 2 Temmuz 1928’den itibaren Büyük Britanya’da seçme ve seçilme hakkının değiştirilmesiyle kadın hareketleri amacına ulaştı.

Açlık grevlerinin siyasallaşmasının baş mimarlarından biri, sivil itaatsizliğin en başarılı uygulayıcısı Mahatma Gandhi’dir. 1922, 1930, 1933 ve 1942 yıllarında tutuklanan Gandhi her defasında açlık grevine yatmış ve İngiliz sömürge idaresi tarafından serbest bırakılmıştı. İngilizlerin, Gandhi’nin cezaevinde ölmesini göze alamadıklarından dolayı bırakmak zorunda kaldığı biliniyor.

İrlanda tarihinde ise Britanya sömürmesine karşı devrimci tutsaklar tarafından yürütülen açlık grevi eylemleriyle dolu. 1970 yılında kurulan İrlanda Cumhuriyet Ordusu üyeleri, cezaevi koşullarını protesto etmek için kendilerini açlığa yatırdı. Bobby Sands de dahil olmak üzere 10 kişinin hayatını kaybettiği 1980-1981 açlık grevleri, siyasi bir silah olarak en meşhur kullanım örneğidir. Bobby Sands, ölümünden önce Sinn Féin tarafından İngiliz Parlamentosu’na aday gösterildi ve kendi seçim bölgesinde Margaret Thatcher’dan fazla oy alarak milletvekili seçildi. 10 tutsağın ölümünün ardından hükümet, İrlandalı tutsakların siyasi statülerini yeniden tanımak zorunda kaldı.

Dünya da örnekleri olduğu gibi Türkiye tarihinde de sıkça açlık grevleriyle karşılaşılıyor.

TÜRKİYE’NİN İLK AÇLIK GREVCİLERİ: NAZIM HİKMET VE ANNESİ

Açlık grevi Türkiye’de de bir “zindan eylemi” olarak duyuldu ilk kez. Ülkenin ilk açlık eylemcisi ise büyük şair Nazım Hikmet... 1938’de tutuklanan Nazım Hikmet’in tutukluluğunun aralıksız 12 yıla vardığı 1950 yılında, serbest bırakılması için ulusal ve uluslararası pek çok girişim vardı ama bunlar sonuçsuz kalıyordu. Bunun üzerine Nazım Hikmet ve annesi açlık grevine girdiler. Hükümet değişikliği sonrası çıkan af yasası ile tahliye edildi.

“Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan”ın 18 Nisan 1972’de özellikle “1961 Anayasasını protesto” amaçlı 12 günlük açlık grevi Deniz’in “Asılırken dinç ve sağlıklı görünmeliyiz, bizleri arkamızdan gelecek devrimciler öyle hatırlamalı.” söylemiyle bitirdiler, idam kararları olmasına rağmen başlattıkları açlık grevi eylemi Türkiye tarihinde amacın ölüm olmadığını bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Türkiye cezaevlerinde de işkence ve onur kırıcı eylemleri protesto etmek amaçlı birçok eylem yapılmıştır. Bunlardan siyasi tarihe damgasını vuran Diyarbakır askeri cezaevi ya da bilinen adıyla 5 numaralı zindanda 12 Eylül’den sonra yaşanan ağır işkencelerle ve insanlık dışı muamelelerle ön plana çıktı. 1981-1984 yılları arası 34 kişi hayatını kaybetti. Ali Erek de 20 Nisan 1981’de zorla beslenme sonucu yaşamını yitirdi. Bu açlık grevi eyleminde de görüldüğü gibi yetkililer bu eylemin yaratacağı etkiden korkmuş ve ahlak dışı birçok uygulamaya başvurmuştur. Var olan direnişi kırmak için, eylemcilere uygulanan işkenceleri sonlandırmaya yönelik söz vermiş, veri-

len söz bir hukuk çerçevesinde koruma altına alınmayıp tekrar işkence ve onur kırıcı muamelelere dönülmüştür.

14 Temmuz 1982’de Mehmet Hayri Durmuş öncülüğünde başlatılan açlık grevi de buna karşı olmuştur. Bu süre içerisinde 4 devrimci tutsağın yaşamını yitirmesi ve açlık grevine katılan tutsakların olması sonucu, hükümetle cezaevi yönetiminin açlık grevinin bir direniş geleneğine dönüştüğünü kabul ettiğinin göstergesi olarak yapılan insanlık dışı muamelelerin uygulanmasından vazgeçmiştir. Böylelikle hedeflerine ulaşan devrimci tutsaklar açlık grevini sonlandırmışlardır.

Bu tarihten 2000’li yıllara kadar cezaevinde tekrarlanan tek tip elbise dayatması, işkence ve hak ihlallerine karşı açlık grevleri aralıklarla yapılmıştır. 2000’li yıllarda ise F-tipi cezaevlerine öncelikle siyasi tutsakların yerleştirileceğinin açıklanması ardından 20 Ekim 2000 tarihinde Türkiye’deki 18 cezaevinde 816 siyasi tutsak ve hükümlü, F-tipi cezaevlerini protesto amacıyla açlık grevine başladı.

Bu tarihten sonra tutsakların, sivil toplum örgütlerinin ve görüşmeci heyetin tüm ısrarlı taleplerine olumsuz yanıt verildi ve 13 Aralık 2000’de TBMM İnsan Hakları Komisyonu üyesi Mehmet Bekaroğlu, TMMOB Başkanı ve TTB İkinci Başkanı, Bayrampaşa Cezaevi’nde “ölüm orucu”nda olan tutsak ve hükümlülerle görüştü. Mehmet Bekaroğlu, Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk’ün F-tipi cezaevlerinde yapılacak düzenlemelerle ilgili söz konusu sivil toplum kuruluşlarının bir taslak hazırlamalarını ve onlarla mutabakata varılmadan nakillerin yapılmayacağı sözü verdiğini bildirdi. Bu yaklaşımı güvence altına alacak formül henüz geliştirilmeden “Adalet Bakanı’nın verdiği süre doldu” gerekçesiyle görüşmeler 14 Aralık 2000 tarihinde gece yarısı sona erdirildi. Bu tarihten sonra tutsakların, sivil toplum örgütlerinin ve görüşmeci heyetin tüm ısrarlı taleplerine olumsuz yanıt verildi ve görüşmeler bir daha başlayamadı. Hükümet, 19 Aralık 2000 günü sabaha karşı açlık grevleri ve ölüm orucunda olanları “hayata döndürme” operasyonunu başlattı. İçişleri, Adalet ve Sağlık Bakanlığı’nın ortaklaşa hareket ettiği “hayat kurtarma” operasyonu, 2 asker ve 30 tutsağın ölümünün yanı sıra yüzlerce tutsağın yaralanmasıyla sonuçlandı. Operasyon, 22 Aralık 2000 tarihinde öğlen saatlerinde son buldu.

İlki 14 Temmuz 1982’de başlayan kolektif açlık grevi direnişleri içerisinde belki de en fazla toplumsallaşan eylem 12 Eylül 2012 PKK lideri Abdullah Öcalan için sağlık, güvenlik, özgürlük koşullarının yaratılması ve ana dilde savunma hakkının tanınması amacıyla siyasi tutsaklar tarafından başlatılan süresiz-dönüşümsüz açlık grevi oldu. Birinci gün 68 tutsak ile başlayan eylemde sayı 5 Kasım günü 10.000’e ulaştı. Dışarıdaki dayanışma eylemlerinin çeşitliliği ve gündem yapmaya dair yoğun çaba Türkiye ve dünya kamuoyunun dikkatini çekmeyi başardı. 17 Kasım 2012’de kardeşi Mehmet Öcalan ile görüşen Abdullah Öcalan açlık grevlerine son verilmesini istedi. Bunun üzerine eylemciler 68. günde 18 Kasım 2012’de eyleme son verdi.

Tarihte birçok örneklerini gördüğümüz açlık grevleri süresinde ve sonrasında grevcilerin karşılaştıkları sağlık sorunlarında biz sağlıkçıların yaklaşımı ne temelde olması sorusuna cevap vermek de gerekir. Uluslararası klinik etik yaklaşımını belirleyen hukuki olarak da dayanak olan Tokyo ve en son haliyle 2017’de güncellenen Malta Bildirgesi’nde şu şekilde ifade edilmektedir. Hekimler becerilerini ve bilgilerini tedavi ettikleri kişilerin yararına kullanmalıdır. Bu “yararlı olma” kavramının tamamlayıcısı ise “zarar vermeme” ya da “en az zarar verme”-dir. Bu iki kavramın dengede tutulması gerekir.

“Yarar” kişilerin isteklerine saygılı olmayı ve refahlarını gözetmeyi içerir. “Zarar”dan kaçınma ise yalnızca sağlığa yönelik zararın asgari düzeyde tutulması değil, karar verme yeterliliği olan kişilere zorla tedavi uygulanmayacağı ve onları zorla açlık greviden vazgeçirmeye çalışılmayacağı anlamına da gelir. Yararlı olma, her durumda ve her ne pahasına olursa olsun, başka belirleyenleri dikkate almadan yaşamı uzatmaya çalışmak anlamına gelmez. Açlık grevine giren kişinin aydınlatılmış onamının alınması bu süreç boyunca yaşanacak tıbbi sorunların açık bir şekilde grevi yapan kişiye aktarılmasından sonra sağlıkçının bu noktadaki tutumunun dengesini belirleyecek olan kişinin (grevcinin) kendi kararıdır. Açlık grevi süresince tıbbi klinik bakımının ve takibinin nasıl olması gerektiği bireyin onamına ve rızasına kalmış olmakla bir-

likte bu süreçte her gün açlık grevindeki kişileri ziyaret etmek fizik muayanelerini yapmanın açlık grevine tıbbi müdahaleyi reddeden grevcileri de kapsamı gerektiğini unutmamak gerekir. Günlük fizik muayene, akciğer kalp seslerinin dinlenmesi, batin muayenesi, tansiyon, nabız ve vücut ısı ölçümü muhakkak yapılmalıdır. Bu grevcilerin eylemine müdahale anlamına gelmez. Ama yine de bu takibi reddetmek grevcinin en doğal hakkı olmakla birlikte kişinin özerklik ve özerkliğe saygı kapsamında değerlendirilmelidir.

Açlık grevine giren kişilerin günlük olarak alması gereken sıvı tuz şeker ve vitamin miktarı şu şekildedir: 5 büyük su bardağı su, 2 çay kaşığı tuz (2 gr), 5 yemek kaşığı şeker, 1 tatlı kaşığı karbonat ile 500 mg B1 vitaminini karşılayacak preparatlardır. Günlük şeker alımı arttığında B1 ihtiyacının da artacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

Yine açlık grevlerinde özellikle de 2000’li yıllardan sonra ülkemizde açlık grevlerinde kullanılmaya başlanan B1 vitaminin önemini açlık grevcilerinin B1 kullanmadan önce 60’lı günlerde ölümle sonuçlanırken B1 kullanımından sonra çok daha ileri tarihlerde gerçekleşmesinden görebiliriz. Türkiye’de saf B1 preparatları olmadığından 250 mg B1 içeren preparatlardan günde 2 kez alması hayati önem arz etmektedir. Alınmadığı takdirde 40’lı günlerden itibaren ışığa, sese ve kokuya aşırı hassasiyetin geliştiği ve kusmalar sonucu gelişebilecek aspirasyonların yaşam süresini önemli ölçüde kısaltacağını göz önünde bulundurmalıyız.

Açlık grevinin sonlandırılması durumunda ise grevin süresi, grev boyunca yeterli oranda su, tuz, şeker ve B1 alıp almadığı, grevin nasıl sonlandırıldığı, ara verilip verilmemesi gibi noktalar öğrenilmelidir. IV rehidratasyonda da en önemli husus hiçbir zaman yeterince tiamin içermeyen dekstroz içeriğinin verilmemesidir. Tiamin depoları ya tükenmiştir ya da tükenmek üzeredir. Bu durumda verilecek dekstroz doğrudan santral sinir sistemi hasarı oluşturacaktır ve WKS gelişiminin nedenidir. 1996’daki WKS olguları bu şekilde olmuştur. 1996 ve 2000 dene-

yimlerinden sonra ülkemizde halen WKS tanısı alan hasta olması mazur görülemez. Doğrudan hekimin ihmalidir ve suç unsuru taşımaktadır. WA ve WKS gelişimini engellemek için her 500 cc % 5 dekstroza içine 20 ampul Bemiks ekleyiniz. (Bemiks ampulde 25 mg, Becozyme ampulde 20 mg tiamin vardır.) Günlük 1 gr tiamin ilk günlerde mutlaka gereklidir. Bu tıbbi uygulamaların yanı sıra cezaevindeki koşullar eylem sürecinde eylemcilere karşı uygulanan moral bozmaya, direnişi kırmaya yönelik söylemler ve zorla beslenme yaklaşımları birey ve toplum sağlığını yoğunca etkileyeceğinden biz sağlıkçıların tutumu eylem başlamadan önceki anti-demokratik uygulamalara karşı da net olmalıdır. Çünkü sağlıkçıların amacı olan sağlıklı yaşam koşullarını sağlamaktır. Bu yaşam koşulları bireyin sadece biyopsikososyal hali olmayıp top-

lumla birlikte özgür olma halidir. Bireyin özgür olmadığı durumda sağlıklı bir bireyden dolayısıyla sağlıklı toplumdan bahsedilemez. Bu koşullar içerisinde oluşturulan sağlıksızlığa karşı bireylerin başlatmış olduğu açlık grevlerine bu temelde yaklaşılmalı ve açlık grevindeki eylemcilere tıbbi tedaviyle birlikte demokratik taleplerine yönelik kamuoyu oluşturmalıyız. Kişinin kararları doğrultusunda da bireye en iyi desteği vermesi gerektiğini bilmeli ve gerekirse onurlu bir ölüm hakkı için elinden geleni yapmalıdır. Tarihe kara leke olarak düşülecek bugünlerde tüm bu tecrit ve insanlık dışı faşist uygulamalara karşı bir Kürt kadını öncülüğünde başlatılan açlık grevi eyleminin amacının kutsallığının farkına varmalı toplumun bu eylemleri sahiplenmesinde üstümüze düşen rolü layığıyla yerine getirmeliyiz.

Doktorların Homofobi Düzeyinin Belirlenmesi ve LGBTİ Bireylere Karşı Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi

Yaren YILMAZ

Marmara Üniversitesi TÖK

Tanımlamalar

LGBTİ: Lezbiyen, gey, biseksüel, transgender ve interseks olarak ifade edilen cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelimle ilgili kavramların yelpazesi.

Biyolojik Cinsiyet: Kişinin genetik yapısı ile belirlenen, doğum öncesinde şekillenmeye başlayıp erişkin dönemde olgun halini alan cinsel organlarla ilgili bir kavramdır. Örnek olarak dişi, eril ve interseks sayılabilir.

Toplumsal Cinsiyet: Biyolojik farklılıklarımızdan bağımsız olarak toplum tarafından örülen, kadın ve erkek olmaya ilişkin özellikler, rolleri içerir.

Toplumsal Cinsiyet Kimliği: Kişinin kendi bedeni ve benliğini 'kadın' ya da 'erkek' algılayışıdır. Kendisini bedensel cinsiyetinde değil karşı cinsiyette algıladığında, bu kişiye trans denir.

Cinsel Yönelim: Kişinin duygusal / romantik ve/veya cinsel olarak hangi cinsiyete ilgi duyduğu ile ilgilidir. Örnek olarak heteroseksüel, homoseksüel ve biseksüel sayılabilir.

Transgender: Toplumsal cinsiyet kimliği ve/veya cinsel kimliğini ifade edişi, geleneksel kadın-erkek kalıplarına uymayan tüm insanları tanımlamak için kullanılan genel bir terim.

Konunun Önemi

LGBTİ bireylere yönelik olarak çeşitli toplumlarda farklı tepkiler ve yaklaşımlar sergilenmektedir. Bazı toplum ve/veya topluluklarda, heteroseksüellik dışı cinsel yönelimler belirli bir hoşgörüyle karşılanabilmekteyken, yeryüzündeki toplumların çoğunda LGBTİ bireylerin, diğerlerine oranla saygınlığı düşük ve sağlıksız olarak algılandıkları görülmektedir. Her ne kadar cinsel yönelim/eşcinselliğin bir hastalık olmadığı bilimsel olarak kabul edilmiş bir gerçek olsa da, eşcinsellerin toplum içerisinde hala "hasta", "sapkın" ya da "anormal" olarak damgalanmaları ve heteroseksüel olmaya zorlanmaları devam

etmektedir. Böylece, LGBTİ bireylere yönelik önyargı ve ayrımcılık, günümüz toplumları içerisindeki önemli sorunlar olarak ortada durmaktadırlar.

Bunun en yaygın örneği, homofobi olgusunda karşı-mıza çıkmaktadır. Homofobi, genel olarak, eşcinsellik, biseksüellik ve transseksüellik gibi farklı cinsel yönelimleri veya kimlikleri bulunan insanlara yönelik olumsuz duygular, tutumlar ve/veya davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Ülkemizde sağlık alanında cinsel yönelim, cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılığı yasaklayan somut bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte konuyla ilgili Hasta Hakları Yönetmeliği'nin 5. maddesinde; sağlık hizmetinin verilmesinde, hastaların, ırk, dil, din ve mezhep, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç ve ekonomik ve sosyal durumları ile sair farklılıkları dikkate alınmayacağı, sağlık hizmetlerinin herkesin kolayca ulaşabileceği şekilde planlanıp düzenleneceği belirtilmektedir.

Türkiye'de 1 Ocak – 30 Haziran 2010 tarihleri arasında hazırlanan Cinsel Yönelim veya Cinsiyet Kimliği Temelinde Ayrımcılığın Gözlenmesi Raporu'nda LGBTİ bireylerin, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği temelinde istihdam, barınma, eğitim gibi konularda hak ihlallerine uğradıkları ortaya konulmuştur. Ancak raporda; sağlık alanında gerçekleşmiş, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılık ile ilgili herhangi bir veriye rastlanmadığı bildirilmektedir.

Ayrımcılık nedeniyle sağlık hizmeti almaktan kaçınma ya da sağlık hizmetinin yetersiz kullanımı önemli bir sorundur.

Araştırma süreci

Araştırmaya Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde ve Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde çalışan toplam 201 doktor katılmıştır.

Araştırmanın anketi 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların demografik özelliklerini belirleye-

cek ve LGBTİ bireylerle etkileşimlerini etkileyebilecek sorular içermektedir. Bu sorular: cinsiyet, yaş, meslek, branş, çevrelerinde LGBTİ bireyi bulunup bulunmaması, varsa yakınlık dereceleri, daha önce LGBTİ sağlığı hakkında eğitim alıp almamış olmaları, yurtdışında yaşayıp yaşamamış olmaları ve hangi ülkede ne kadar yaşadıkları olmuştur.

Anketin 2. Bölümünde ise anket katılımcılarına eşcinsel bireylere yönelik tutumları ölçmek amacıyla Hudson ve Ricketts (1980) tarafından geliştirilen 25 maddelik Hudson ve Ricketts Homofobi ölçeğinin Sakallı ve Uğurlu (2001) tarafından uyarlanan 24 maddelik Türkiye formu kullanılmıştır.

Anketin 3. Bölümünde ise Türk Tabipler Birliği'nin yayınladığı "Hekimler İçin LGBTİ Sağlığı" adlı yayındaki "Cinsel Yönelimlerle İlgili Yanlış İnanışlar" bölümünden maddelerden derlediğimiz 5 maddeden bir anket oluşturarak doktorların yanlış inanışlarıyla homofobi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bilgi düzeyini ölçmek amacıyla aşağıda belirtilen yanlış inanışlara "Katılıyorum" ve "Katılmıyorum" şeklinde 2 seçenekle yanıtlanmıştır. Bu soruların düzenlenişi bu yayından aldığımız bilgilerle gerçekleşmiştir. Sorular ve açıklamaları şu şekildedir:

1) Yanlış İnanış: "Eşcinsellik doğaya aykırıdır."

Gerçek: "Doğaya aykırılık" iddiası, cinselliğin insan "doğa"sında sadece üremeyle sınırlı bir yeri olduğu kabulünden kaynaklanmaktadır; bu ise tıbbın uzun zaman önce terk ettiği bir yaklaşımdır. Araştırmalarda bugüne kadar orangutan, martı, penguen, kedi gibi 450 kuş ve memeli türünde eşcinsel davranışa rastlanmıştır. Eşcinsel davranışın yanı sıra, eş seçimini kendi cinsi yönünde yapan hayvan türleri ile ilgili gözlemler de mevcuttur. Eşcinsel meyve sineklerinin keşfi, son dönemde cinsel yönelimin biyolojik temeli alanındaki çalışmalarda çok önemli bir rol oynamıştır.

2) Yanlış inanış: "Eşcinsellik geçici bir hevestir, merakla başlar; sosyal olarak öğrenilir ve zamanında müdahale edilmezse alışkanlık haline gelir."

Gerçek: Ergenlik döneminde cinsel ilgide artış ve bedensel değişikliklerin belirmesiyle, cinsellikle ilgili merakta artış olur; bu da çeşitli denemelere yol açabilir. Erkek ve kadınlarda, bu dönemde kendi cinsiyle değişen ölçülerde cinsel paylaşım seyrek görülen bir durum değildir. Yapılan çalışmalar, hemcinsle yaşanan bu deneyimlerin yaşla giderek azalan sıklıkta devam ettiğini göstermekte, erişkin dönemde cinsel yönelimle ilişkisi olmadığını göstermektedir. Bu dönemde heteroseksüel birliktelik denemeleri olan eşcinseller olduğu gibi, eşcinsel deneyimleri olan heteroseksüeller de vardır.

Eşcinsel deneyimin zamanla alışkanlık haline geldiği savı, eşcinsel yönelimin öğrenmeyle geliştiği iddialarına dayanır. Bu görüşü savunanlar, eşcinsel deneyime eşlik eden hazzın, bu davranışı pekiştirdiğini ve sürmesini sağladığını öne sürmüş; eşcinsel fantezilerle tikslenme ve hoş olmayan duyumları koşullayarak cinsel yönelimi değiştirmeye çalışmışlardır. Fakat ne heteroseksüellik ne de eşcinsellik öğrenilen bir özelliktir. Hangi yönelimde olursa olsun, cinsel deneyimle yaşanan haz, bağımlılık yapan maddelere benzer şekilde bir alışkanlığa neden olmamaktadır.

3) Yanlış İnanış: "Gay ve biseksüel erkekler çocukları cinsel yönden istismar etmeye daha meyillidirler."

Gerçek: Erkek çocuklarını hedef alan erkek pedofiller erişkin erkeklerle romantik, sevgiyeye dayalı, duygusal ve seksüel ilişkilerle ilgilenmezler; çünkü onların arzu duydukları bir çeşit parafiliidir, eşcinsel yönelim değildir. Eşcinseller tıpkı heteroseksüel bireyler gibi önlerine gelen her insanla cinsel birliktelik arayışı içinde değillerdir. Çocukları cinsel istismara eğilimli olan bireyler her cinsel yönelimden olabilir. Bu kişilerin daha büyük çoğunluğunun eşcinsel olduğuna ilişkin bir bilgi yoktur.

4) Yanlış İnanış: "Homoseksüellik erken beyin gelişim problemlerinin ya da doğum ertesindeki belirli yetiştirme tarzlarının sonucudur."

Gerçek: Kimse kesin olarak neden bazı insanların LGB olduğunu ve diğerlerinin olmadığını bilemez. Pek

çok araştırmacı tek bir etmeden kaynaklanamayacağına inanır. Bu; sosyal, psikolojik ve biyolojik etmenlerin sonucudur. Son yıllardaki literatürler genetiğe işaret eder; araştırmalar cinsel yönelimin doğum öncesi şekillendiğini gösterir. Pek çok bilim otoritesi; homoseksüelliğin yaşam biçimi seçimi olmadığını, bunun insanlığın doğal bir varyantı olduğunu kabul eder.

Güçlü anne, zayıf baba miti, çocuğun cinsel yönelimi üzerinde etkili olduğu kanıtlanmış bir gerçek değil, eşcinselliği açıklamak için psikanalizin erken döneminden kalma, halen psikanaliz çevrelerinde yaygın kabul görmeyen bir iddiadır. Yapılan çalışmalar tek tip eşcinsel yoktur görüşünü tek tip eşcinsel ailesi yoktur bulgusu ile desteklemiştir.

5) Yanlış İnanış: “AIDS bir gey hastalığıdır.”

Gerçek: AIDS; her cinsel yönelim, her cinsel kimlik, her cinsiyet, yaş ve ırktan insanda görülebilir. HIV enfeksiyonu ile eşcinsellik arasında doğrudan bir ilişki olmadığını biliyoruz. Bu enfeksiyon çeşitli yollarla herkese bulaşabilir, neden olduğu klinik belirtiler de cinsel yönelime göre farklılık göstermez. Cinsel ilişkide cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmak için önerilenler, eşcinsel, biseksüel, heteroseksüel ve trans bireyler için farklı değildir. Bulaşma riskini belirleyen kim olduğunuz değil, nasıl davrandığınızdır. Güvenli seks uygulamalarını sergilemeyen her bireyde risk yükselecektir. Bu nedenle bu enfeksiyonla mücadelede risk grupları değil riskli davranışlar vurgulanmaktadır.

Uzun süredir enfeksiyonun yaygınlığı ile ilgili veriler, yıllar içinde yaygınlığın artış hızının heteroseksüellerde eşcinsellerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Geylerin daha yüksek riskli var sayılmasının sebeplerinden biri de anal ilişkidir. Anal ilişki vajinal ilişkiden, o da oral seksten daha riskli olabilmektedir. Ancak bu sıralama korunmasız, prezervatif kullanılmayan ilişkiler için geçerlidir. Daha da önemlisi, anal ilişki sadece eşcinsellerin tercih ettikleri bir ilişki değildir ve tüm eşcinseller anal ilişkiye girmezler.

Anketin 4. ve son bölümünde katılımcılara açık uçlu soru sorulmuştur. Katılımcılara “Hastanız olarak gelen

trans bir bireye yaklaşımınız nasıl olurdu?” sorusu yöneltilmiştir. Kişilerin daha rahat bir şekilde “Ne yazmalıyım ki buraya?” düşüncesini yaşamayıp sorun çekmemesi için “Kabul ederdim.” “Kabul etmezdim.” “Gerilirdim” şeklinde 3 seçenek konulmuştur. Ardından bu düşüncelerini nelerin etkilediğini anlamak için “Neden?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir.

Bulgular

Demografik sorularda bulunan LGBTİ bireyler ile tanışıklık sorusu ile homofobi düzeylerini karşılaştırdığımızdaysa bazı sorularda oldukça anlamlı sonuçlar bulunmuş bazılarında bulunmamışken araştırmanın geneline bakıldığında daha önceden yapılan araştırmalarda olduğu gibi tanışıklık ile homofobi düzeyi arasında anlamlı bir sonuç bulunduğu görülmüştür. Bazı sorularda (“Çocuğumun eşcinsel olduğunu öğrenseydim hayal kırıklığına uğrardım” vb.) homofobi düzeyinin LGBTİ bireyler ile tanışıklığa bağlı olarak azalması, LGBTİ bireyler ile karşılaşmamış doktorların bu bireyler hakkında yanlış bildiği düşüncelerden kaynaklanabileceğini göstermektedir. Ayrıca tanıştıkça homofobinin azalması kişilerin aklındaki önyargıların varlığını göstermektedir.

Ankette bulunan Cinsel Yönelimlerle İlgili Yanlış İnanışlara Yaklaşımlar bölümünden elde ettiğimiz veriler ile doktorların homofobi düzeyi arasında oldukça anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Sonuç

Kişilerin homofobi düzeyinin bu şekilde yanlış bilinen bilgilerden etkilenmesi her meslek alanında olabileceği gibi doktorlarda olduğunda bireylerin en doğal haklarından biri olan sağlığa erişim hakkını engellemektedir. LGBT bireyler sağlıklarında herhangi bir sorun olduğunda heteroseksüel bireyler gibi gönül rahatlığıyla olanaklardan yararlanabilmelidirler. Homofobi düzeyinin doktorlar arasında yüksek olması doktorların dav-

ranışlarını etkileyebilmesiyle birlikte LGBTİ bireylerin hastalıklarında hastaneden uzak kalmaları ve yeterli bakımı görememelerini sebep olur. Homofobi düzeyinin kişilerin yanlış inanışlarında bu kadar etkileniyor olması toplumda bu konuda yapılabilecekler adına yol gösterici olmuştur. Bu durumun olmaması adına tıp eğitiminde öğrencilere LGBTİ bireylere davranış konusunda yeterince eğitim verilebilmeli, LGBTİ bireyler için belli bir anlayış kazandırılmalıdır.

Kaynakça:

- *Eşcinsellere Yönelik Tutumlar: Cinsiyetçilik , Romantik İlişkilerle İlgili Kalıp Yargılar ve Yetişkin Bağlanma Biçimleri Arasında Bir Değerlendirme* , Yüksek Lisans Tezi ,Nur Okutan , Ankara 2010
- *Eşcinselliğe, Biseksüelliğe ve Transseksüelliğe İlişkin Tanımlamaların Homofobi ve LGBTİ Bireylerle Tanışıklık Düzeyi ile İlişkisi*. Umut Şah*:İstanbul Arel Üniversitesi
- *Hekimler İçin LGBTİ Sağlığı: Ankara Türk Tabipleri Birliği Yayınları: Mayıs 2016*
- *Pictures of male homosexuals in the heads of Turkish college students: the effects of sex difference and social contact on stereotyping*. Sakalli N. 2002
- Johnson M. E. Brems, C. Alford-Keating P. *Personality Correlates of Homophobia* Pages 57-69 (Published online: 17 Oct 2008)
- Mathews W. C. Booth M. W. Turner J. D. Kessler L. *Physicians' attitudes toward homosexuality--survey of a California County Medical Society*. West J Med.(1986 Jan)

4. Yılında Barış Akademisyenlerinden Neler Öğrenebiliriz?

Ali İhsan NERCİZ

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi TÖK

Barış süreci olarak adlandırılan ve Kürt sorununun çözümüne yönelik olumlu havanın estiği iki yıllık sürecin ardından Temmuz 2015 itibariyle Türkiye Cumhuriyeti, vatandaşlarını Sur'da, Cizre'de, Silopi'de, Nusaybin'de süresiz sokağa çıkma yasaklarıyla ölüme mahkûm etti. Yaklaşık altı ay kadar şiddetli bir şekilde devam eden ve ardından derin izler bırakan bu süreçte çok büyük hak ihlalleri, yıkımlar, katliamlar boy gösterdi. Bunları gören ve karşısında durmak isteyen bir grup akademisyen "Bu Suçta Ortak Olmayacağız! Em ê nebin hevparên vî sûcî!" başlıklı bir bildiriye imzaya açtı. 11 Ocak 2016 tarihinde 1128 akademisyenin imzasıyla birlikte basın açıklaması yapılarak duyurulan bildiri bir süre daha imzaya açık kaldı ve toplamda 2212 akademisyenin imzası ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunuldu.

11 Ocak'taki basın açıklamasından itibaren Barış Akademisyenleri devletin en üst kurumlarından kendi üniversitelerindeki yönetim kurumlarına kadar tüm resmi makamlardan yoğun bir baskı gördü. 20 Temmuz 2016'da başlayan OHAL öncesinde bu baskı çoğunlukla idari soruşturmalar, istifaya zorlamalar ve sözleşme feshetme şeklinde ilerlese de bu tarihten itibaren Kanun Hükmünde Kararnameler ile yüzlerce akademisyen ihraç edildi. Ardından Barış Akademisyenleri'ne yönelik kitlesel ceza davaları 5 Aralık 2017'de başladı. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianamede akademisyenlerin imzaladıkları bildiri suretiyle Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2. maddesinde düzenlenen "terör örgütü propagandası yapmak" suçunu işledikleri ileri sürüldü. Suç isnadına konu olan şey aynı bildiri metni olmasına karşın imzacılara farklı Ağır Ceza Mahkemeleri'nde bireysel olarak dava açıldı.

Yargılanmalar hâlâ devam ederken birçok akademisyenin karar duruşmalarının gerçekleştiğini görüyoruz. Kasım-Aralık 2018'de her ikisi de birbirinden değerli hocalarımız olan Prof. Dr. Gençay Gürsoy ve Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı daha önceden bir Barış Akademisyeni'ne verilmeyen uzunlukta hapis cezalarına çarptırıldı. Davaları yakından takip eden birisi olarak tüm bu süreçten öğrenebileceğimiz çok şey olduğuna inanıyorum.

Öncelikle konumu, mevkisi ve yaptığı iş ne olursa olsun, her halükârda basitçe barışın yanında olmanın değerini gözlemledik Barış Akademisyenleri'nden. İçi gittikçe boşalan akademi dünyasında eleştirel bir tutum takınmanın önemini hissettik her an çünkü belki de en fazla kö-

relen hissimiz eleştirmek oldu yıllardır süren resmi eğitim içerisinde. Üniversitelerden ihraç edilen akademisyenler alternatif özgür akademiler kurarak hepimize başka bir akademinin nasıl var olabileceğini birinci elden deneyimleyerek öğrettiler.

Dayanışmanın, bir araya gelmenin, örgütlü olmanın en zor şartlarda hatta en çok böyle zamanlarda ne kadar anlam kazandığını da anladık. Popüler kullanımıyla 'sosyal ölü' haline getirilmeye çalışılan tüm bu insanlar zorluklar karşısında kesinlikle hayran kalınası bir direnç gösterdiler. Akademisyen olmak ve ekonomik anlamda gelir getirecek bir zanaatının bulunmaması birçok akademisyeni savundukları barış uğruna bir nevi ekmek mücadelesi vermeye itti. Bazıları kendine dönmek, tüm yoğunluk içinde gözden kaçırdıklarına zaman ayırmak için fırsatlar yarattı. Hepsini bir şekilde baş etmeye çalıştı olan bitenle öyle ya da böyle. Bianet'te yer alan savunma metinlerde bir akademisyen bu yargılama süreci sayesinde aynı bildiriye imza atmış olduğu birçok güzel insanla tanışma, bir araya gelme ve temas etme imkânı bulduğu için kendisini çok şanslı hissettiğini söyledi.

Elbette kendisine ve ailesinin pasaportuna el konulduğu için içinden çıkamadığı zorluklar yaşayanlar, yurtdışında yaşayan ailesi ile bir araya gelemeyenler, yukarıda bahsettiğim alternatif yolları yaratamayanlar ve daha nice çeşitli farklı sıkıntılar deneyimleyenler oldu tüm bu süreçte. Hepsine rağmen büyük çoğunluğu pes etmedi, dimdik ayakta durmaya devam etti. O bildiriye imza atmak şu an olduğu kadar önemli görünmese de o zamanlar, şu an demokrasi mücadelesinin verildiği bir zemin haline geldi.

Bizim öğrenciler olarak hocalarımızın yanında durmamızın onlara ne kadar büyük mutluluk verdiğini birinci elden gözlemlene şansım oldu. Belki sadece davalarına gitmek yahut bir mesaj atmak kadar basit şeyler de olsa onca zorluğun içerisinde böyle ufak şeyler oldukça büyük anlamlar kazanabiliyor. Bizim onlardan öğreneceklerimiz sadece akademinin duvarları ile kısıtlı kalmıyor; çok daha önemli ve anlamlı birikimler ediniyoruz. Dik durmayı, savunduğu değerlere ne olursa olsun sahip çıkmayı ve bir direniş sergilemeyi öğreniyoruz. Bu sebeple imzacı oldukları dönemde fakültemizde bulunan akademisyenlerle daha sıkı dayanışmak, daha fazla bir araya gelmek ve daha çok öğrenme alanı açmak hem bizim için hem de onlar için çok değerli kazanımlar olacaktır. Hepimize bunu mümkün kılabilceğimiz bir yıl diliyorum.

Sağlık Emekçisi Arkadaşlarımız OHAL'in Getirdiği Hukuksuzlukları ve O Süreçte Yaşadıklarını Anlatıyor

Mustafa ŞAN - Helin BATAR
İstanbul Medeniyet Üniversitesi TÖK

2016 yılında ilan edilen OHAL ile birlikte birçok hukuksuz uygulama ve yaptırım ile karşı karşıya kaldık. Bunlardan bir tanesi de farklı meslek gruplarından 130.000'e yakın çalışanın KHK'lar ile ihraç edilmesi, kamuda görev yapacak olan yeni mezunların güvenlik soruşturması adı altında işsiz bırakılması oldu. Şüphesiz ki sağlık emekçileri de bu KHK ve güvenlik soruşturmalarından etkilendi.

Biz de KHK ile ihraç, güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçlanması ve basına "Sağlıkta Şiddet Yasası" olarak yansıyan torba yasa ile özellikle de -KHK'lı hekimlerin Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile anlaşmalı hastanelerde çalışmasını engellerken, yazdıkları raporların yargı kararlarında ve idari işlemlerde esas alınmamasını da yasayla karara bağlayan- 5. Madde ile mücadele süreçlerini birincil ağızdan dinlemek; bu hukuksuzluğa maruz bırakılan biri için hayatın nasıl devam ettiğini kavramak için sağlık emekçisi arkadaşlarımız İlknur ve Abdullah ile konuştuk. Sorularımızı yanıtlamayı kabul ettikleri için kendilerine teşekkür ederiz.

Merhaba, kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

İlknur: Ben ilknur Ayık. Diyarbakırlıyım. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ebelik Bölümü mezunuyum. 2017'de Cizre Devlet Hastanesine atandım ancak güvenlik soruşturmasından geçemedim. 2018'de yine atandım yine olumsuz tebligat gönderdiler.

Abdullah: Ben Abdullah Köçeroğlu, Diyarbakır'ın Bismil ilçesindenim. 2015 yılında Çukurova Üniversitesi'nden mezun oldum. Birinci tercih olarak verdiğim Nusaybin Devlet Hastanesi'ne atandım. Sokağa çıkma yasaklarının olduğu dönemdi. Bu yüzden orada kaldığım sürenin yarısını hastaneden hiç çıkamadan geçirdim. Ardından Kızıltepe Devlet Hastanesi'ne geçici görevle gönderildim, oradan da Mardin Devlet Hastanesi'ne gönderildim. Mardin Devlet Hastanesi'nde iken 29 Ekim 2016'da 675 no'lu KHK ile ihraç edildim.

Öncelikle bize güvenlik soruşturması/ihraç ile mesleğinizden alınma sürecini, o süreçte yaşadıklarınızı ve hislerinizi anlatabilir misiniz?

İlknur: Açıkçası tuhaf bir durum, o duygu yoğunluğunu anlatmak çok zor. 20 yıllık emeğinin gasp edilmesi, bir komisyon tarafından hiçleştirilmesi, bir kâğıt parçasıyla işe alınamamak, emeğini çalmaları çok zor.

Abdullah: İhraç olmadan önceki dönemde sendikal mücadelede yer alan öğretmenleri açığa aldıkları için sağlık alanına da yönelmelerini bekliyordum. Ben de hem SES hem de TTB'de aktif yer aldığım için bir yönelme durumunda hedef alınabileceğimin farkındaydım. Nöbetlerimi ayarlayıp bir müddet için memlekete gitmişim. Sabah kardeşim beni heyecanla uyandırdı, arkadaşım arayıp gece yarısı yayınlanan KHK listesinde adım olduğunu söylemiş. Açıkçası beklediğim bir durum olduğu için negatif anlamda beni çok etkilemedi ve uyumaya devam ettim. Ailemin her ne kadar çok üzülse de bunu bir sorun olarak bana çok yansıtmaması psikolojik olarak da beni çok etkilememesini sağladı. Yalnızca keyfi bir şekilde hayatlarınıza yön vermelerine karşı öfkeliydim. Mesleğimizi elimizden alıp bizi açıklıkla terbiye etmek istediklerinin farkında olduğum için yılgınlığa ve depresif ruh haline girmedim.

Peki bu süreç sırasında ve sonrasında geçiminizi sağlamak için neler yaptınız, nerelerde çalıştınız bunlardan kısaca bahseder misiniz?

İlknur: Soruşturma devam ettiği süreçte pedagojik formasyon aldım. Ret geldiğinde eğitimimi bırakmadım, devam ettim. Bittikten sonra hastanelere başvururdum ancak henüz olumlu sonuç alamadım. Birçok yere başvurdum, geri dönmelerini bekliyorum. Şu an ailemle kalıyorum, ihtiyaçlarımı onlar karşılıyorlar.

Abdullah: İhraç olduktan sonra yaklaşık bir yıl memlekette kaldım. Direkt özel hastanelerde iş arama psikolojisine girmek istemedim, özel hastanelerde iş arayan arkadaşların ihraç oldukları için işe alınmadıklarını veya ucuz iş gücü olarak görüldüklerini duyuyordum. Bu süre zarfında kardeşlerimle birlikte kiraladığımız on dönüm tarlada sebze ektik. Aktif bir şekilde yaklaşık 8 ay en başından en sonuna kadar çalıştık. Maddi olarak çok bir katkısı olmasa da bana katkısı çok oldu, çok yorucu olsa da isteyerek çalıştım. Bahçemizde soğan ekip sattık ve hindi besledik. Genelde zarar etsem de çok şey öğrendim bu süreçte. Bu arada TTB Dayanışma Fonu'nun bana desteği vardı. Bir müddet sonra hekim olarak iş aramaya başladım. Bir iki ay aradım ancak bulamadım, ihraç olduğum için işe alınmıyordum. Çalışmaya başlayan arkadaşlar da oranın hekiminden daha düşük ücretlere çalıştırılıyordu. İş yeri hekimliği ise bizim bölgede yoktu, tek tük olanlar da daha çok diploma kiralıyordu. Bir yıl

sonra iş yeri hekimi olarak çalışabilmek için istemediğim halde İstanbul'a gitmek zorunda kaldım. Yaklaşık bir buçuk yıldır İstanbul'da iş yeri hekimi olarak çalışıyorum.

Bu hukuksuz uygulamaya karşı bir hak arayışı sürecine girdiniz mi, girdiyseniz hangi yollara başvurdunuz ve nelerle karşılaştınız?

İlknur: Sağlık Bakanlığı'na iki tane mahkeme açtım, benim açtığım idarî mahkeme devam ediyor. Dava açalı bir yıl oldu, esastan karar yok, yürütmeyi durdurma kararına direkt ret verdiler. Mahkeme, hakkımızdaki istihbarı bilgileri emniyetten gizli zarf şeklinde istedi. Ben de Ankara'ya gidip gizli zarfı komisyon başkanının izni ile okudum ve trajikomik yazıları gördüm, içeriği kendilerine göre doldurmuşlar. Örneğin üniversite döneminde halay çekmişim bu bile işe alınmamak için bir gerekçe. Tuhaf olan durum şu ki o kadar potansiyel suçlu gözüyle bakılıyor ki bizlere benim ve birçok arkadaşımın hatta çoğumuzun savcılık tarafından soruşturma kovuşturma yoktur diye belgelerimiz olmasına rağmen mahkeme yine ret kararı veriyor.

Abdullah: En başından beri bu konuda SES ve TTB ile birlikte hareket ediyorum. İlk başta hukuksuz olan bu durumu belgelemek için SES avukatları tarafından davalarımız açıldı. İhraç olan arkadaşlarımızla iletişimi süreklileştirmek için bir WhatsApp grubu kurduk. Sürecin başlarında SES'in Ankara'da ihraçlara karşı geniş katımlı bir eylemine katıldım. Bunların dışında sendikal eylemliliklere de katılmaya devam ettim. Yaptığımız eylemselliklerde genelde kolluk kuvvetlerinin müdahalesi oluyordu. Yine TTB'nin ihraçlara karşı yaptığı çalıştay ve eylemlere katıldım. Hukuki olarak açtığımız davalar da beklediğimiz gibi bir sonuç çıkmadı. OHAL Komisyonu kururak bu hukuksuzluğa hem bir kılıf bulmaya çalıştılar hem de uzun bir süreye yayılmasını amaçladılar.

Daha önce farklı meslek dallarına da bu tarz uygulamalar yapılmıştı, o süreçte farklı meslek dallarından bir dayanışma örneği gösterilmemişti. Şu anda da siz bu haksız uygulamanın içindesiniz, kendinizi de içine katarak bir eleştiri getiriyor musunuz, bu konudaki düşünceleriniz nedir?

İlknur: OHAL döneminde birçok meslek grubu işten çıkarıldı. OHAL bitmiş değil, OHAL'den sonra kalıcı OHAL devam etti. Valilik keyfi kararlarla basın

açıklamalarını yasakladı; sesimizin, haksızlığın kamuoyuna duyulmasını istemiyorlar. İşten çıkarılmanın hukuki bir çerçevesi yok, muhalif olmak yeterli. Haliyle ciddi korkular yaratıldı, bir daha işe dönerim umuduyla işten çıkarılanlar seslerini pek çıkaramıyorlar. Gerçek şu ki mücadele olmazsa kimse hakkını alamayacak. Hakkımızı almak için mücadeleyi ve dayanışmayı mutlaka büyütmemiz gerekiyor.

Abdullah: Sağlık emekçilerinden önce öğretmenler ve devlet kurumlarında çalışan emekçiler işlerinden edilmişlerdi. Bu konuda tabi ki bir özeleştiriy yapıyorum. Öncelikle bizim sağlık alanı dışındaki emekçilerle etkin bir dayanışmayı en başından oluşturmamız gerekiyordu, onların işlerine dönmesi için birlikte aktif bir mücadele etmemiz gerekirdi. Biz en başında bu durumu kabul etmeyip etkili bir karşı duruş sergileyebilmiş olsaydık bugün sağlık alanında ihraç ve güvenlik soruşturmaları bu kadar yaygın ve pervasızca uygulanmayabilirdi. Meslek grupları olarak bir ayrışma içinde olmamalı, bir insanın çalışmasının engellenmesine çok etkin bir tepki oluşturmalıydık. Sağlık emekçileri olarak bize dokunulmasını diye kabuğumuza çekilmemeliydik.

Farklı yerlerde yapılan eylemler ve gösterilerden sonra basına "Sağlıkta Şiddet Yasası" olarak yansıyan yasa tasarısında çeşitli değişiklikler oldu, bunları iyice anlamamız için biraz bahsedebilir misiniz?

İlknur: AKP- MHP faşist yönetimi gerek bölge gerekse de tüm halklar üzerinde, topluma dair her alanda antidemokratik ve toplumda hiçbir karşılığı olmayan torba yasalarıyla toplumu hiçe sayarak iktidarını sağlamlaştırmak adına çeşitli yasaları meclisten geçirmektedir. Çıkan her yasa ve onaylanan her kararname mutlaka beraberinde çeşitli mağduriyetler getirmekte. En son yine sağlıkta şiddetin önüne geçmek adına getirdikleri torba yasası aslında sağlık emekçisini sömürme ve kazanılmış hakları gasp etme olarak yorumlanabilir.

Abdullah: İhraç edildikten sonra sağlık çalışanları olarak özel kurumlarda çalışmaya başladık. En azından bir işte çalışabiliyoruz yaklaşımı biraz hâkim olmaya başladığı için KHK'lara karşı mücadele etmek açısından pasif bir ruh hali etkin olmuştu ve önemli bir sessizlik vardı. Sonra adından da anlaşılacağı gibi içine birçok şeyin sıkıştırıldığı bir torba yasa teklifi getirildi. Torba yasanın 5. maddesine "ihraç edilen ve ataması yapılmayan he-

kimlerin SGK anlaşmalı hiçbir kurumda çalıştırılmayacağı ve düzenleyeceği raporların geçersiz olacağı” gibi bir ifade yerleştirerek bizleri topyekûn çalışma hayatından çıkarmayı istediler.

Aslında bizlere şunu demiş oldular “Biz ihraç ve güvenlik soruşturmalarıyla sizlerin ve toplumsal çevrenizin desteğiyle bin bir emekle kazandığınız kamuda çalışma hakkınızı yok saydık. Buna rağmen sizler birlikte hareket edemediniz ve güçlü bir tepki ortaya çıkaramadınız. Biz de bundan destek alarak çalışma hakkınızı topyekûn kaldırıp toplumla olan bağınızı tamamıyla kaldıracağız ve sizleri sivil ölüme mahkûm edeceğiz.”

Ancak tam olarak istedikleri gibi olmadı. Çalışma hakkını engellemek yaşama hakkımıza müdahale edilmesi anlamına geldiği için refleks olarak ciddi bir tepki oluştu. Çok geniş kitleler olarak bir anda iletişime geçtik, önceden pasif olan WhatsApp grubumuza bir anda çok fazla katılım oldu ve yoğun tartışmalar yürütüldü. Bu tartışmalar sonunda TTB ve SES ile birlikte genç hekimlerin öncülüğünde Ankara’da iki defa yürüyüş gerçekleştirdik, sosyal medya gündem olmak için çok etkin kullanıldı, Türkiye içindeki ve dışındaki kurumlara çok yoğun bir şekilde e-mailler gönderildi, milletvekilleri ile birlikte iletişim halindeydik. Genç hekimlerden iki arkadaş direkt komisyona katılıp konuştu, iki arkadaşımız meclis önünde dövizlerle protesto yaptı, iki hafta boyunca nerdeyse hiç durmadan yerellerde ve Ankara’da bir mücadele yürütüldü. Bunun sonucunda SGK anlaşmalı kurumda çalıştırılmama ve raporların geçersiz olması ifadeleri çıkartıldı, son haliyle güvenlik soruşturması sonucu ataması yapılmayan hekimlere 450 gün çalışma yasağı getirildi. Yasanın bu son halinin de kabul edilecek bir tarafı yok. Bunu değiştirmek ise yine birlik olup güçlü tepki vermemize bağlı.

Peki bu değişiklikleri nasıl değerlendiriyorsunuz, birer kazanım mı yoksa hakkını arayan bir kitleyi yatıştırmak için yapılan bazı hamleler mi?

İlknur: Bir yasa tasarısı hazırlanırken ve sunulurken toplumun nabzına göre şekil değiştirildiğini görmekteyiz. Torba yasasına karşı bizlerin mücadelesi sonucu yasanın içeriğinde düzenlenmeye gidildiyse de mağduriyetlerimiz devam etmektedir. Devlet ve iktidar kazanılmış eğitim ve çalışma haklarımız üzerinden getirdikleri gün ve ücret karşılığıyla bizleri sömürmektedir. Mücadelemiz ile

iktidar bir adım geri attıysa da mağduriyetler tam olarak ortadan kalkmadığı surece mücadelenin devam etmesi gerekmektedir. Bizler KHK’larla ve güvenlik yönetim politikalarıyla topluma ve sağlık emekçilerine dayatılan haksızlıklar ile karşı karşıyayız. Bu haksızlar tamamen ortadan kalkmadıkça, toplum ve sağlık emekçileri özgülleşmedikçe kazanımlardan bahsetmek doğru olmaz.

Abdullah: Bu değişikliklerin birer kazanım mı yoksa kitleyi yatıştırmak için yapılmış olan hamleler mi olduğuna bizler karar vereceğiz. Eğer yasayı bu haliyle kabul edip güvenlik soruşturmalarına ses çıkarmaz, bir araya gelmeyi bırakırsak yarın yasanın eski hali de daha kötüsü de gelebilir. Bu durumda bu hamle bizleri yatıştırmak yapılmış olur. Yok bütün meslek grupları birlikte mücadele etmeye devam eder, bir daha böyle bir yasanın gündeme dahi gelmesini engellersek ve güvenlik soruşturmalarını kaldırılmasını sağlayıp hekim arkadaşların 450 gün işsiz kalmasını önlemek için çabamızı devam ettirirsek bu durum bir kazanım olmuş olur.

Bu sürecin her kademesinde aktif yer alan biri olarak bunun bizlerin mücadelesi sonucunda elde ettiğimiz bir kazanım olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Yasa bizim istediğimiz gibi geri çekilmedi ve ataması yapılmayan arkadaşlara 450 gün çalışma yasağıyla geçti ancak onların istediği gibi de geçmedi. Bunun kazanım olarak kalmasını tamamıyla bundan sonra hep birlikte yapacaklarımızın belirleyeceğini özellikle belirtiyorum.

Bunun bir kazanım olduğu; bu yasanın geçmesi için komisyonda büyük çaba sarf eden AKP Ordu milletvekili Dr. Şenel Yeniyıldız’ın TRT’de yayınlanan Anadolu Soruyor programında söylediği şu sözlerle kabul edilmiş oluyor. “Diğer partilerin şiddetli karşı çıkışı, bir takım bu mağduriyet şeyinin fazla yayılması ve algılanması biraz bize geri adım attırmak durumunda kaldı.”. Mağduriyet şeyinin fazla yayılması ve algılanması derken kastettiği bu süreçte yaptığımız eylemsellikler ve kamuoyu oluşturma çabalarımızdır. Düzgün söyleyemese de durumu gayet iyi özetlemiş. Bu videonun internetten izlenmesini özellikle isterim. Böyle karamsar dönemlerde üzerimize sinen “Mücadeleyle bir şey değiştiremiyoruz, bir şey değişmişse de bu onların bir hamlesidir.” anlayışını üzerimizden atmamıza yardımcı olacağını düşünüyorum.

Son olarak, mesleğini yapamayan bir sağlık çalışanı olarak sağlık çalışanlarının mesleğini icra edememesini nasıl değerlendiriyorsunuz, sizce bununla hedeflenen nedir, bir alt mesaj içeriyor mu toplum açısından?

İlknur: Var olan iktidarın uygulamalarıyla sağlığın kapitalistleşmesi, piyasalaşması ve çarpıtılması sağlık emekçilerini de sistemin içerisinde köleleştirmiş, güvencesizleştirmiştir. Ben özellikle ataması yapılmayarak mağdur edilen bir sağlık emekçisi olarak bu durumu günümüz politik düzleminde Kürt kimliğimden kaynaklı yaşadığım bir ötekileştirme olarak yorumluyorum. İktidar tarafından topluma verilen mesaj aslında bir gözdağıdır. Bana itaat etmezsen, benim gibi düşünmezsen yani kısacası benden değilsen işini, ekmeğini elinden alırım. Bu algıyla toplumu susturmaya ve sindirmeye çalışmakta.

Abdullah: Sağlık çalışanları olarak toplumdaki bütün sıkıntıların sağlık sorunlarına dönüşmüş haliyle karşılıyoruz. Doğalında sağlık çalışanları bu durumu maskeleyemedikleri sürece toplumda bu sıkıntıları oluşturanlar tarafından sevilmez. Sağlık çalışanlarının mesleğini icra edememesi öncelikle bir insan olarak çalışmayı engellendiğinden psikolojik travmalara neden olur bir de neredeyse ömrünün önemli bir kısmı boyunca sağlık hakkında öğrendiği bilgilerin hiçleştirilmesi ve toplumla sağlık üzerinden olan bağının koparılması gibi bir durum ortaya çıkmış oluyor. Karşımızda bulunan durum

sağlık çalışanlarıyla sınırlı bir durum değil, bütün kamu kurumlarından muhalif olan emekçilerin keyfi uygulamalarla işlerinden çıkarılması söz konusu. Doğal olarak toplumun geniş bir kısmını etkileyen önemli bir sorunla karşı karşıyayız. Çözümün de parçalı olarak değil yine birlikte aranması gerektiği ortadadır. Sağlık çalışanları olarak hedef alınmamızın bir sebebi de SES ve TTB öncülüğünde “sağlıkta dönüşüm” adı altında sağlığın ticarileştirilmesine karşı verilen mücadeledir. Bu durumda sağlık alanından muhalif sağlık çalışanları çıkarılarak toplumun sağlık üzerinden bağımlılığının arttırılması ve daha rahat sömürülmesi amaçlanıyor. Öz eleştiri yapmamız gerektiğini düşünüyorum, bugün sağlık çalışanları olarak ihraç edildiğimizde toplum tarafından yeterince sahiplenmediyse bu durum toplumla olan bağımızın az olduğunu gösteriyor. Bakteriler, virüsler ve parazitlerle olan bağımız toplumdan çok daha fazla olmuş durumda. Üzülerek şunu belirtmek istiyorum ki kamu hastanelerine dönmemiz de artık bir çözüm olmaktan uzaklaşmış bir durumda. Bugün kamu hastaneleri de özel hastaneler kadar ticarileştirilmiş, makineleştirilmiş, ilaç tüketim merkezi halindedir. Tabi ki kamuda çalışma hakkımızı isteyeceğiz ve bunun için mücadele edeceğiz.

Ancak bunun yanında toplumla hastalık dışında bağ kurabilen, ticari kafayla yaklaşmayan, ilaç şirketlerinin satış elemanı gibi çalışmayan ve insanları jet hızıyla muayene etmeyen sağlık çalışanları olarak çalışma hakkımız için aynı şekilde mücadele etmemiz gerekiyor.

Sistematik Ölüm

Vedat YÜCE

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi TÖK

Gece yarısı elde telefon
Gelmez ayın ortasındaymış doktor
Her yer şiş
Kafa yorgun
Kiralık hastanelerim var benim

Vakit şafağın söküğü
Hasta kuş ayakta baygın
Gözler kayık
Pabuç yama
Beklenmeyen sıralarım var benim

Cehenneme bir tam basım
Hezimetten beş dakikalık kelam
Robotlar, iğneler, robotlar
Yol perişan
Hal perişan
Harabeme dönüşlerim var benim

Tomarlaşan reçeteler
İlaçlar, iğneler, ilaçlar
Para yetmez, patron kaba
Surat asık
Yumruk kalkık
Direnişim var benim

Gece yarısı, yarım ekmek
Çocuk uykulu
Kadın gecekondlu bekçisi
Dibi tutmamış kara tencerenin
Gözler yaş
Kollar sarılı
Olsun ölümüm var benim

Sinema ve Mücadele

Deniz BATUN

Marmara Üniversitesi TÖK

Görüntü kayıt teknolojisinin gelişmesiyle, 7. sanat dalı olarak hayatımıza girmiştir sinema. Sanat camiasının da çoğunlukla eleştirisini almıştır ilk çıktığı zamanlar. Sinema bu yüzden, en başta kendini kabul ettirebilmek için mücadele vermiştir. Sanat; beyaz perdede olmaz, saçmalık diyenlere inat, sinema var olmuştur.

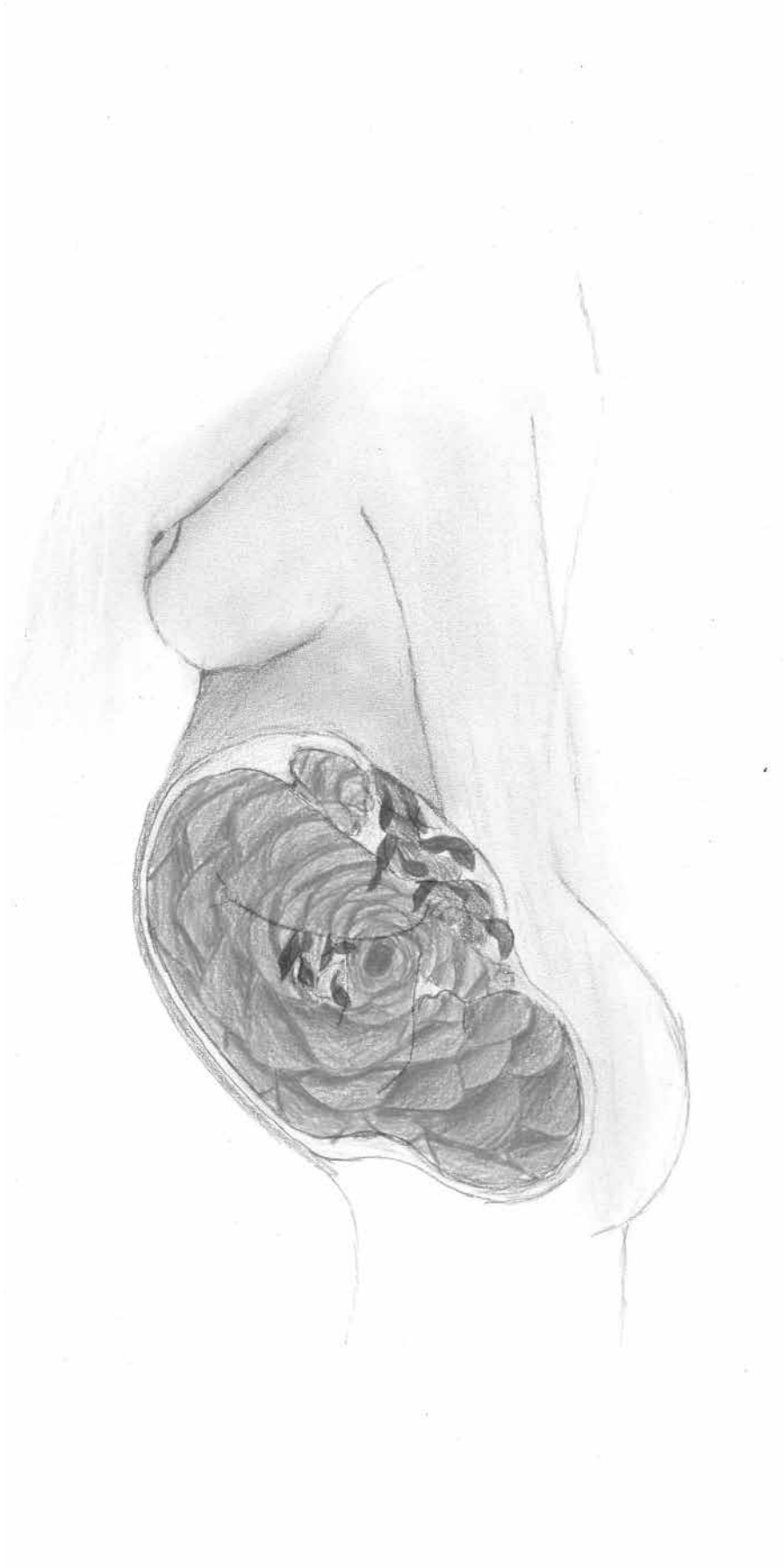
Daha sonra, sinema; insanın bakış açısıyla bir savaşa girişmiştir. Kameralar; daha önce hiç görmediğimiz, hareket halindeki atın altını çekmiş, gölün içindeki yosunun hareketine odaklanmıştır. İşte bu mücadelelerle sinema, saygın bir sanat dalı olarak yerini kesin bir biçimde almıştır. Ve gelişe gelişe aldığı bugünkü hâlini hayranlıkla izliyoruz.

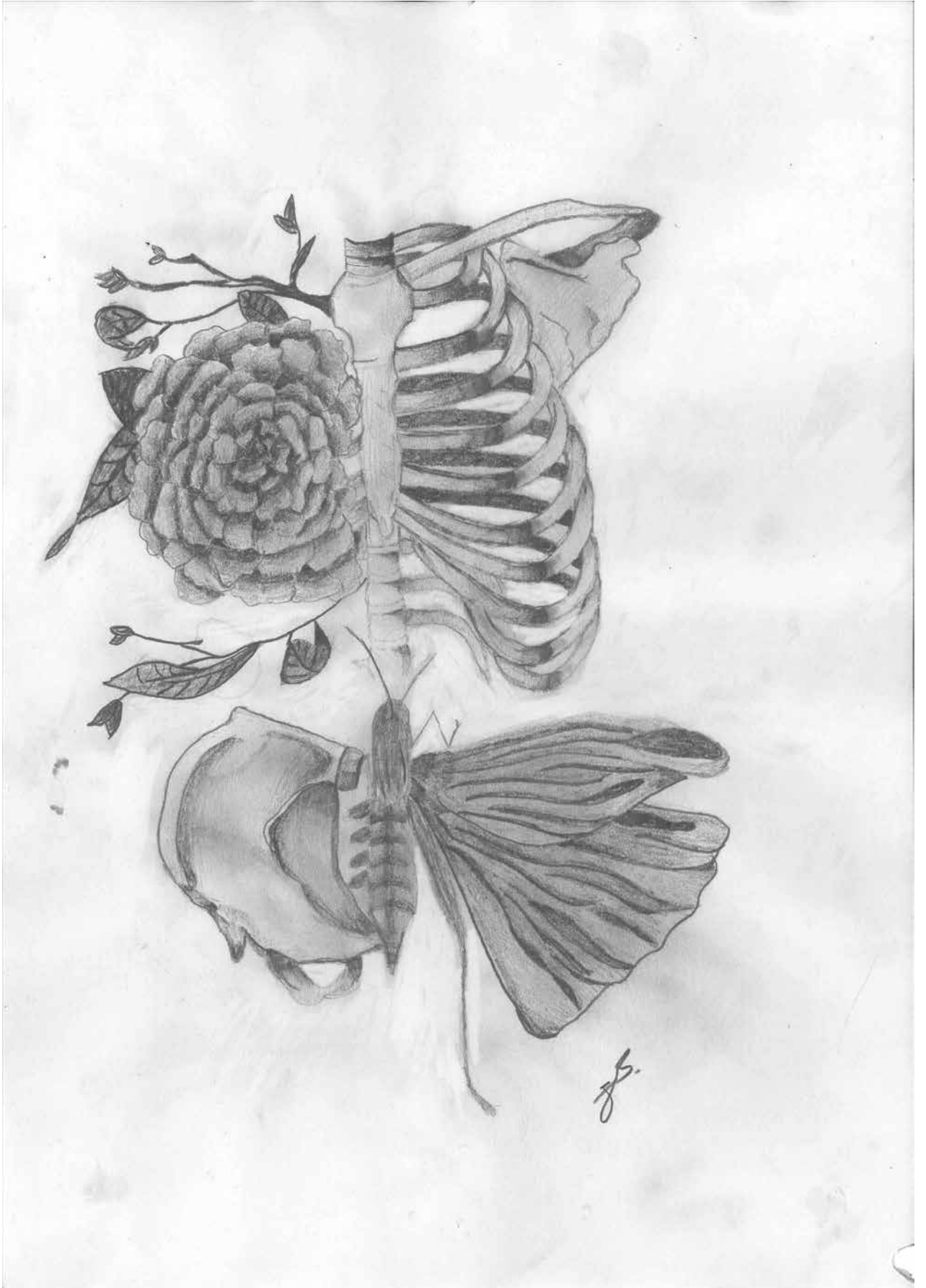
dismi Jean-Luc Godard. 1930 doğumlu, yönetmen ve sinema eleştirmeni, Fransız Yeni Dalga'nın üyesi. Bireysel filmler de çekti, toplumsal-siyasi filmler de. Bu filmlerinde ortak olan nokta, dogmatik kurallara karşı çıkmasıydı. Filmlerini kendi kurallarıyla çekip, standart dışı bir çizgi yakalamayı başardı. Ayrıca orta sınıf bir ailenin çocuğu olan Godard, filmlerinde sınıfsal eleştirisini hemen ardından da intiharını, orta sınıfa örnek olacak şekilde, bize diyalektik olarak vermiştir.

Siyasi filmlerine bakacak olursak; o, hayalindeki komünizmi anlatmış, kapitalizme karşı mücadeleyi esprili bir dilde beyaz perdeye aktarmış ve revizyonizm eleştirisini öz tarzında bir üslupla vermiştir. Söz konusu siyasi filmlerinin listesi de şu şekilde: Çinli Kız (1967), Doğu Rüzgarı (1970) ve Her Şey Yolunda (1972). Bu listeden ilk filmi 1967 yılında, bir deprem gibi geldi aslında. Çin'deki kültür devrimi sırasında gelen –hepsi bu sırada- bu film o dönem sadece, revizyonist parti liderleri ve Sovyet başkanları ile Mao arasında derin bir ayrım yapmakla kalmamış; o derin ayrımı, aynı derinlikte bir anlam ile doldurmayı başarmıştır. Aynı şekilde kalan filmleriyle de, bunlara ilaveten, sosyal demokrasiye ve işçi bürokrasisine sert bir eleştiri getirmiştir.

Soldaki bu kadar umutsuzluk ve hayal kırıklıklarına rağmen, yeni bir eleştiriyle beraber gelen bir olabillite önermiştir filmlerinde. İşte bu olabillite, günümüzde ihtiyacımız olan umudu, ışığı bize sağlayabilecek güçte. Bunun için, Godard'ın filmlerini şiddetle izlemeliyiz, izletmeliyiz.

Sigara Sevdası Diğer Tüm Sevdalardan Eder

Amed TÖK

Kendinden vazgeçtiğin an ile yaşamın senden vazgeçtiği an çakışmayabilir. Ölüm, kimi zaman uzun bir yolculuktan sonra gelir. Bu yolculuk sigara ile olmuşsa tüttüre tüttüre gelir. Ölüm, bayrağı devralmaya geldi-

ğinde bir zafer edasına bürünür ve yaşamı uğurlar. Kalp yerinde kimseyi istemez. Onun yerini alan şey ne olursa olsun ölüm ile tanışır.

TÖK ve Örgütlenme

Kocaeli TÖK

Başlıktan da anlaşılacağı gibi yazımızda TÖK (Tıp Öğrenci Kolu)'ün örgütlenme dediğimiz geniş bir kavramı güncel olarak nasıl ele aldığı ve nasıl alması gerektiği konusu üzerinde kendimizce durmaya çalışacağız. Bugün TÖK, üniversitelerde özellikle tıp fakültelerinde bir öznedir ve bu değişmez bir gerçektir. Özelik durumunu ne kadar yerine getirdiği ile ilgili değil bu dediğim, taşıdığı anlamla ilgili. TÖK, manifestosunda da dediği gibi tıp öğrencilerinin örgütlü gücüdür, kendine böyle bir anlam-hedef yüklemiştir. Tabipler Birliği'nin öğrenci koludur ve aynı şekilde Tabipler Birliği'nin iddiasını taşımaktadır. Bu durumlar sanırım bu dergiyi okuyan herkesin kabul edeceği basit bir iki durumdur. Lakin basit olmaları basit anlamlar taşıdıkları manasına gelmez aksine büyük iddialardır hem tabipler hem de TÖK için. Tıp öğrencilerinin örgütlü sesi olmak geniş bir kavramdır ve içinde birçok ayrıntı barındırır. Demeye çalıştığım şeyi açmaya çalışırsak eğer bugün bu iddiayı taşıyan bir örgütlenme tıp fakültelerinin ve üniversitenin güncel durumuna vakıf olmalı ve buralara dair gündemler belirlemeli, ısrarla bu gündemlerini işlemelidir. Örnek olması açısından bugün bütün TÖK'lerin tıp eğitimi diye bir gündemi olmalıdır ve mevcut tıp eğitimi anlayışına-ideolojisine karşı mücadele yürütüyor olmalıdır. Tıp fakültelerindeki her duruma uygun tepkiler ortaya koyabilmeli ve uygun çalışmalar yürütebilmelidir. Ki ancak bu şekilde tıp fakültelerinde bir ses, dikkate alınan bir ses, olabilir. Durum ile bağlantılı bir diğer konu ise üniversite gündemidir. Tıp fakülteleri üniversitelerin dışına çıkartılarak bu yerlerle bağları koparılmaya çalışılan yerler olmuşlardır. Lakin aynı doktor CHE' nin dediği gibi başkasına atılan tokadı kendi yüzümüzde de hissedebilmeliyiz. Unutmayınız ki en yakın olarak Bologna süreci tüm üniversiteleri sermaye çıkarlarına uygun bir tarzda örgütlemenin adydı. Bu adıma karşı topyekün bir mücadele yürütülebilmiş olsaydı kazanımlar daha farklı olabilirdi. Bu açıdan TÖK üniversite ile bağları kuvvetli-organik olan bir örgütlenme olmalıdır. Üniversitede kazanımlar ancak toplu bir mücadele ile olabilir. Bu açıdan üniversite içinde oluşan her gündeme irili ufaklı bir tepki geliştirilmelidir. Bunun bir ucunda da TÖK olabilmelidir.

Bilindiği üzere kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğu bir zamanda yaşıyoruz. Kapitalist üretim ilişkileri kapitalizmin yasaları gereği kar odaklı, sömürü odaklıdır.

Özellikle 1980'le hız kazanan ve günümüze kadar da hızı gittikçe ivme kazanan bir sağlık reformları silsilesi hüküm sürmektedir. Bu silsilenin mantığı sağlık sistemini sermaye için daha karlı duruma sokabilmektir. Biraz bakan her gözün görebileceği gibi de sağlık göstergelerinin hepsi daha da kötüye gitmektedir. Böylesine bir ortamda sağlıksızlık, sağlık emekçilerine şiddet gitgide artış göstermektedir. Sağlık inanılmaz bir sermaye saldırısı altındadır. Uygulanan her politika bu tarzda vücut bulmaktadır. Ve bu uygulamalardan nasibini okuduğumuz okullarda almaktadır. Tıp eğitimi buna göre şekillendirilmektedir. Eğitim vermesi gereken üniversitemiz, öğretim üyelerimiz "daha fazla nasıl hasta bakarız?"ın derdindedir. Ayrıca bugünün öğrencileri olan bizler henüz bu sistemin stresini, sağlıksızlığını kavurucu bir şekilde hissetmesek de yarın bu sistem içinde çalışmaya başlayacağız. Ve sanırım bu sayfaları okuyan hiç kimse bu sistemde bu şekilde çalışmaya, hasta bakmaya, tedavi etmeye karşı çıkmadan duramaz, durmamalı. Anamnez almanın ve fizik muayene yapmanın neredeyse bir direniş biçimini aldığı günümüzde böylesi kar odaklı bir sağlık sisteminde katil olmaktan başka yol yoktur. TÖK bunu kıyasıya eleştiren ve karşı çıkan bir konumdur ve bunun örgütlü mücadelesini çalışmalarında yapmalıdır. Bu gündem sürekli konu edilmeli ve örgütlenmelidir.

Emek sermaye ilişkisi toplumun her noktasına sirayet etmiştir. Sistem bu ilişkinin çözümünü uzatabilmek için yani aslında ömrünü uzatabilmek için her yolu denemekte ve insana, topluma saldırmakta, tarihsiz kılmaya çalışmaktadır. Bu yüzden başta emek mücadelesi olmak üzere bütün toplumsal gündemler TÖK için kıymetlidir. Çünkü manifestoda da dendiği gibi emekten yana toplumsal eşitlikten yanayız. Her şeyin birbiriyle bağlantılı ve birbirinin nedeni olduğunu kavrayıp tarihe, topluma bu açıdan bakıyorsa toplumsal gündemler içinde bir anlam taşıdığımızı biliyor olmamız gerek. En basitinden söyleyecek olursak mesela son zamanlarda gerçekleştirilen açlık grevleri her anlamda TÖK'ü ilgilendiren bir konudur. Grevcilerin sağlık sorunları bir yana taleplerinin insanca olması bile konusu insan olan biz öğrencilerin, hekimlerin esas meselelerindendir. Bu açıdan baktığımızda ise TÖK toplumsal gündemleri takip edebilmeli hem merkezi anlamda hem de her kolunda bu gündemlere duyarlı olmalıdır. Bu gündemleri fakültede gündem haline sokmalı bunun için çabalamalıdır.

Bir diğ er ve aslında çok önemli konu TÖK'ün hedefli bir şekilde çalışma planlarını ortaya koyması ve bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde ısrarcı olmasıdır. Yani bugün TÖK tıp fakültelerinin nabzını ölçebilmeli ve bu nabza uygun bir örgütlenme planını dönemlik uygulamalıdır. Uygun tarzda çalışmaları alanına uygulayabilmeli ve örgütlenmelidir. Dinamik bir örgütlenmenin en önemli aracı budur. Mesela bir dönem yapılacak okuma grupları ile TÖK örgütlenebilecekken bir dönem olur ki toplumsal gündemlerin yoğunlaşması ile konu tamamen değişir ve öğrenci topluluğunun dikkati başka bir yerde yoğunlaşmış olabilir. Örnek olması açısından Gezi Direniş i sırasındaki çalışmanın içeriğ i daha farklı olabilecekken günümüzde yapılacak çalışmanın içeriğ i takdir edersiniz ki daha farklı olmalıdır. Bu tamamen nabız ölçmekle ilgilidir. Ve tıp fakültelerinde ki her TÖK aktivistinin gündemi olmalıdır.

Diğ er önemli bir konu ise yayın meselesidir. TÖK manifestosunu, çalışma perspektifini, örgütlenmelerini yayınlarında ısrarla tartışmalıdır. Bunun için sürekli bir yayın çalışması elzemdir. DOKU ısrarlı bir şekilde beslenmelidir. Aynı zamanda her TÖK kendi alanında ek bir yayın çalışması(fanzin, bülten, gazete ...) için elleri sıvamalıdır. Yayın çalışması alana bir dinamiklik sağlayacağı gibi alanın hem niceliksel hem de niteliksel örgütlenmesine de önemli bir katkı sağlayacaktır. DOKU bizim merkezi yayınıdır ve yayını olmayan bir örgütlenme ne derece bir örgütlenmedir tartışılmalıdır. DOKU alanlarımız arasında bir bağdır, bir araçtır. DOKU önümüze örnekler koyabilen, hedeflerimizi saptayabilen ve bu tartışmaları yürüten bir organdır, öyle olmalıdır. Bu açıdan bu topluluğun vazgeçilmez bir aracıdır. Bu şekilde düşündüğümüzde yayını için her TÖK aktivisti elinden gelen çabayı hem kendi hem de çevresi açısından ortaya sermelidir. Yayın bağlantılı ve toplu bir oluşum için vazgeçilmezdir.

Bu konuları tartıştıktan sonra bu konuların ışığında diyebiliriz ki bugünkü TÖK çalışması bir dağınıklık içindedir. Hedefini ve anlamını iyi kavrayamamış, yalpalar tarzıdadır. Bu yüzden birçok alanımızda örgütlülüklerimiz dağılmış veya hayli güç kaybetmiştir. Tıp fakültelerinin sesi olmak bir yana bir ses çıkarmak bile bir mesele haline gelmiştir. Sürekli bir örgütlenme hedefinden uzak kalınmıştır ve bu da her çalışmamıza yansımıştır. Özellikle 2013 yılından sonra DOKU'nun bu şekilde arka planda kalması ve çıkamaması bunun en büyük göstergesidir. Evet, bu halde olmamızın bir nedeni tabi ki de emek sermaye çelişkinin giderek daha kavurucu bir hal alması ve bununla beraber başlatılan saldırı iklimidir. Evet ağır bir dönemdir, toplumsal gündemlerin ağırlaştığı, hareketin azaldığı, sesi çıkanın sessizleştirildiği bir dönemdir. Bütün bunlar kabulümüzdür. Ki zaten kabul etmek gerçeğ i görmektir. Gerçeğ i gören göz ise bunu değiştirmekle mükelleftir. Bu böyle bilinmelidir. Bu anlamda TÖK de üzerine düşen sorumluluğ u yerine getirmelidir. Havalar düzelir diye beklemek kirlenmektir. Toplumsal ve tarihsel akışın öznesi insandır, eylemdir. Nasıl ki doğada madde sürekli bir eylemlilik içinde ise ve her kışın sonu bahara çıkıyorsa, toplumsal ve tarihsel akışın öznesi insan ve onun örgütlenmeleri, eylemleri kışı bahara çevirecek yegane şeydir. Bu açıdan bütün tıp fakültesi öğrencilerini Tıp Öğrencileri Kolu'nda birlikte çalışma yürütmeye çağırıyoruz.

Ankara TÖK Tarihi

Benan KOYUNCU

Ankara TÖK

Türk Tabipler Birliği Tıp Öğrencileri Kolu merkezi düzeydeki çalışmalarına 2002 yılında başlamıştır. İlk yıllarda çok etkili olmasa da sonraki yıllarda özellikle sağlık emekçilerinin sokak mücadelesi ile içli dışlı olduğu 2007-2008’li yıllarda TÖK de nasiplenmiş ve kitleselliğini arttırmıştır. Bu yıllarda merkezi toplantılar yapılmaya başlandı ve pek çok fakültede TÖK örgütlenmeye başlandı. Aynı yıllarda merkezi anlamda dergi yayınına başlandı ve yereller birbirleri ile mail grupları üzerinden haberleşmeye başladılar, bu temas çalışmaların yayılmasını da sağladı.

Benim de örgütlenmem aynı yıllara denk geliyor. O dönemin hemen her ideolojiden sendikanın sokaklara akın ettiği Genel Sağlık Sigortası karşıtı eylemleri sırasında TÖK ile tanıştım. Benimle birlikte aktivist olan pek çok arkadaşım da aynı dönemde örgütlendi. O dönem sokak hareketinin daha hakim olması, baskının bu derece yoğun olmaması örgütlenmemizi kolaylaştırdı.

80’li yıllar ile yüzleşmenin dizilere kadar yayılması da aynı döneme denk geliyordu. Bu dönem o zaman apolitik diye tanımlanan gençliğin yeniden politikleşmesi için bir fırsat yaratıyordu. Çok etkili olduğunu söyleyemeyiz ama bizler için yine de bir fırsat yarattı. Tüm bu atmosfer TÖK’ün pek çok alan kendini söz söyleme hakkını kendini görmesini sağladı. Bir anda tıp öğrencilerinin TTB çatısı altında kurduğu bir örgüt olmaktan çıkıp işçi grevlerinden kadın eylemlerine, 6 Kasım YÖK protestolarından ODTÜ Devrim yürüyüşlerine, Kriz mitinglerinden Newroz eylemlerine kadar pek çok eylemde yer aldı. Bu kadar çok alanda söz sahibi olmaya çalıştığımız ve emeğimizi o alanlara yoğunlaştığımız için de fakültelerdeki çalışmalardan biraz geri kaldık.

Aynı yıllarda Evrim ve Tıp alanında yayınlarımızda yer verip paneller düzenledik. Ama bilimsel, demokratik eğitim ile çalışmalarımız çok yeterli olamadı. Kontenjanların artmasına karşı “nasıl bir eğitim?” sorusuna yönelik yeterli çalışma yapıp, tıp öğrencilerinin gündemine de bu soruları katamadık. İntörn hekimlerin o yıllarda ücret almadan çalışmamasına yayınlarımızda yer verdik ve 2011 yılında Hacettepe’de İntörn Kurultayı gerçekleşti. Bu kurultayda sorunlar belirlenip, çözüm önerileri belirlendi. Biri de ücret talebidir. Sonrasında bu talebimiz meclise taşındı ve kabul edildi. 1 Mayıs meydanlarına intörn hekimlerin güvencesiz, ücretsiz çalıştırılmasına karşı taleplerimizi taşıdık.

Yoğun ders temposuna ve yabancılaşmaya karşı fakültelerimize kültür/sanat etkinlikleri götürmeye çalıştık. Ancak barışın olduğu bir toplumda sağlığın olabileceğini savunup savaşa karşı çıktık. Barış vurgusunu etkinliklerimizde de sık sık kullandık.

Toplum için sağlık vurgusunu sık sık yapıp kendi içimizde “Nasıl bir sağlık?” sorusuna cevap bulmaya çalıştık. Önümüze kent yoksullarının yaşadığı mahallelerde sağlık taramaları yapmayı koyduk. Yalnız bu konuda etkili bir plan yapamadığımız için devam edemedik. 2009 yılında tekel işçilerinin Ankara’daki 78 gün boyunca süren direnişlerinde revirlerde görev alıp, sağlık hizmetinin verilmesinde TTB ve SES’li sağlık emekçileri ile birlikte görev aldık. Fakültelerimizde aldığımız teorik ağırlıklı eğitimin aslında toplum ve işçi sağlığından aynı zamanda ne derece uzak olduğunu hep birlikte sorguladık.

2011 Yılında Çok Ses Tek Yürek mitinginde 30.000 sağlık emekçisi olarak Ankara’da meydanlara çıktık. Bu kitleselliğin içerisinde en dikkat edici olan geleceği konusunda endişeli olan tıp öğrencileri ve genç sağlık emekçileriydi. O güne kadarki en büyük derdimiz çalışmalarımızın fakültelerde yeterince yankı bulmamasıydı. Ama alanda hemen her fakülteden yüzlerce arkadaşımız oradaydı ve bizlerin o güne kadar yayınlarda yer verdiği, panellerde dile getirdiği talepler ile yürüyorlardı. Meğer gizli gizli yayınlarımızı okuyorlarmış, bizi takip ediyorlarmış dedim 😊 Yaptığımız her çalışmanın bir yerlerde bir karşılığı var yalnızca doğru zamanı bekliyor. Sonraki yıllarda bunu gezinin direnişçi genç hekimlerinde de görmeye devam ettik. Biz yeter ki umudumuzu kaybetmeyelim ve doğru olanı söylemekten geri durmayalım. Elbet bir gün tıp öğrencilerin daha bilimsel koşullarda eğitim aldığı, sağlığın metalaştırılmadığı ve toplum için olduğu, güvenceli çalışmanın mümkün olduğu günler gelecek.

İstanbul Yerellerinde Neler Oluyor?

*İstanbul Üniversitesi İstanbul ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi TÖK
İstanbul Medeniyet Üniversitesi TÖK*

Çapa (İTF) ve Cerrahpaşa TÖK olarak neler yaptık?

Yaklaşık bir senedir Çapa ve Cerrahpaşa TÖK olarak hem fakültelerin yakınlığı yani fiziki koşulların uygunluğu, hem de fakültelerdeki gündemlerin genel olarak ortak olması nedeniyle çalışmalarımızı ve haftalık toplantılarımızı beraber yürütüyoruz. Bu senenin başında seneye dair genel planlamamızı dönemsel olarak konu belirlemek ve okuma, panel, film gibi etkinliklerimizi belirlediğimiz bu konu bağlamında ilerletmek üzerine belirledik.

İlk çalışma konumuzu, dönemin 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'ne ve sağlıkta şiddet olaylarının arttığı bir sürece denk gelişinden dolayı, toplumsal tüm alanlarda şiddetin yaygınlaşması gerçeğinden de hareketle 'şiddet' olarak belirledik. Michel Foucault ve Frantz Fanon'dan metinler okuyup beraber tartışarak şiddet olgusunu felsefi, politik düzeyde anlamaya çalıştık. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'ne yönelik İTF Kadın Çalışmaları Kulübü'yle birlikte organize ettiğimiz etkinlikte 'Kelebekler Zamanı' filmini, fakültelerden katılan diğer arkadaşlarımızla beraber izleyip üzerine tartıştık. 'Sağlıkta Şiddet ve Mesleki Dayanışmanın Önemi' panelinde sağlık kurumlarında artan şiddet olaylarının; sağlığın giderek piyasalaştırılmasıyla oluşan sağlıksız çalışma koşulları ile iktidar eliyle yaratılan kışkırtılmış sağlık talebinin sonucu olarak meydana geldiğini gözlemledik. Bunun sonucunda tüm bu koşullar karşısında mesleki örgütlenmelerin, tabip odalarına sahip çıkmanın büyük önem taşıdığını bir kez daha fark etmiş olduk.

Süreğen giden bu çalışmalarımız dışında Barış İçin Akademisyenler davası görülen Şebnem Korur Fincancı Hocamızın duruşmasına giderek; Sağlıkta Şiddeti Önleme Yasası olarak kamuoyuna sunulup aslında şiddete gerçekçi hiçbir çözüm getirmeyen yasanın hekimleri sivil ölüme mahkum eden 5. maddesine karşı yapılan eylemlere katılarak; İstanbul Tabip Odası'nın çalışmalarında aktif rol alarak; yani DOKUnabildiğimiz tüm toplumsal alanlarda çözümümüzü söyleyerek tıp fakültelerinden sesimizi yükselttik.

İstanbul Üniversitesi İstanbul ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi TÖK

Medeniyet TÖK olarak neler yaptık?

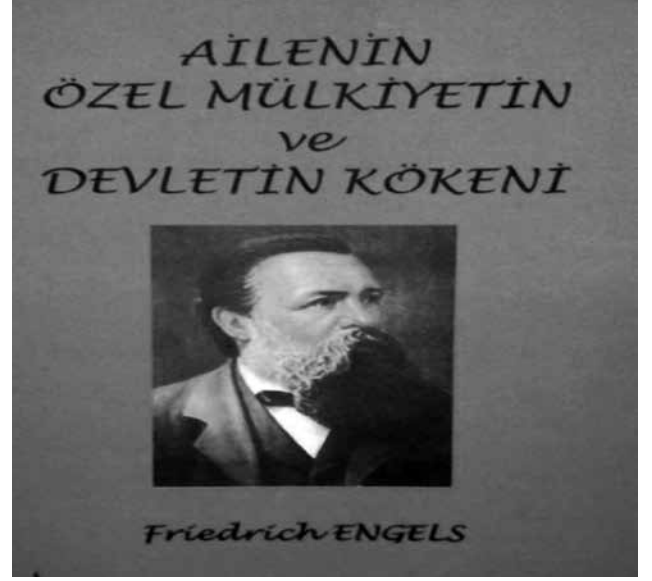
İstanbul Medeniyet Üniversitesi yerelinde çalışmalar bu dönem temel anlamda kulüpleşme merkezinde yoğunlaştı. Çalışmalarımız en nihayetinde sonuç verdi, okulumuzda epey bir süre sonra kulübümüz resmileşti ve faaliyet göstermeye başladı. İlk etkinlik olarak Michale Foucault'un Kliniğin Doğuşu adlı kitabının okumasını yaptık. Henüz tanışma etkinliğini okulumuzda gerçekleştiremedik, kulüp prosedürleri oldukça vakit kaybettirdi bu anlamda. İstanbul Tabip Odası bileşeninde birçok etkinlikte görev alınmaya başlandı buna ek olarak Cerrahpaşa ve Çapa yerelleriyle koordineli şekilde çeşitli etkinlikler gerçekleştirildi.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi TÖK

Kocaeli TÖK'ten Selamlar

Kocaeli TÖK

Eski durumumuza göre epey hırpalanmış gibi dursak da Kocaeli burası, hiç biter mi? Öyle afişli bildirili etkinlikler pek yapamamak da öğrenci kolumuzdan arkadaşlarımızın da içinde olduğu bir okuma grubu çalışması yürütüyoruz. "kadının kurtuluşu" üzerine yaptığımız okumalar bu konu hakkında bir çerçeve kazanmamıza yardımcı oldu. Yine bu hafta tıp bayramı haftasıydı ve hafta boyunca tabip odası ile birlikte etkinlikleri düzenlemeye ve katılım sağlamaya çalıştık. Bu hafta da bizim açımızdan tıp fakültesi öğrencileri ile vakit geçirdiğimiz ve tanıştığımız bir hafta oldu. Yine içinde TÖK aktivistlerinin de olduğu bir edebiyat fanzini çalışmamız var. Bu da iki ayda bir yayınlanmaya çalışılıyor. Hocalarımızla birlikte bu çalışmanın üstesinden gelmeye çalışıyoruz. Önümüze de TÖK'ün kendi fanzinini çıkarmak gibi bir hedef koyduk. Bunun için çabalar sürmekte. Hep beraber izleyelim. Bakalım çabalarımız yeterli olacak mı?

Çanakkale TÖK'te Neler Oluyor?

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi TÖK

Eğitim öğretim yılının başında tanışma toplantısı düzenledik. Toplantıda fakültede TÖK'ü tanıttık ve yıllık planlarımızdan bahsettik. Tanışma etkinliklerimiz kapsamında fakültede öğle arası buluşmaları ve Neadrea Antik Kenti'ne doğa yürüyüşü düzenledik.

Yıllık planlarımızda yer alan Toplum ve Hekim dergisinden makale tartışmalarını yürütüyoruz. Bugüne kadar "sağlıkta eşitsizlik, sağlıkta şiddet, sağlıkta dönüşüm, sağlık emeği örgütlenmesi, 1960-1980 yılları arası Türkiye'de sağlığa bakış" gibi konuları tartıştık. Bu tartışmaları iki haftada bir yaptığımız buluşmalarla sürdürmekteyiz.

NEANDREA
ANTİK KENTİ

DOĞA YÜRÜYÜŞÜ
6 EKİM CUMARTESİ

ÜCRET: 10₺ *son gün 4 ekim perşembe*

KALKIŞ: 08.30 Eski carrefour önü
DÖNÜŞ: 16.00

ATÖLYE

SAĞLIĞIN EKONOMİ
POLİTİĞİ

OTURUMLAR

- 1.Sağlık Nedir?
- 2.Sağlığın Ekonomi Politikası
- 3.Sağlık Sistemleri
- 4.Cumhuriyet Dönemi Sağlık Politikaları
- 5.Sağlık Emeği Örgütlenmesi

KOLAYLAŞTIRICILAR

Dr.Coşkun BAKAR
Dr.Erly BİLALOĞLU
Dr.Cengiz İYİK
Dr.Osman ÖZTÜRK
Dr.Efial YILDIRIM

Çanakkale Tabip Odası

7-8-9
ARALIK

İç eğitim kapsamında Sağlıkın Ekonomi Politikası Atölyesi düzenledik. Atölyeye hazırlanırken yararlanabileceğimiz kitap listesi oluşturduk ve bu listeden okumalar yaptık. Atölyedeki tartışmalarımızı raporlaştırma çalışmalarımız devam ediyor. Raporu oluşturduğumuzda paylaşımını yapacağız.

14 Mart Tıp Haftası'nda ÇATÖK olarak konser organize edeceğiz. Tabip odasının tıp haftası etkinliklerine katılım göstereceğiz. Geleneksel bahar etkinliklerimiz kapsamında doğa yürüyüşü ve panel yapacağız. TÖK Bahar Okulu'na katılacağız. Bahar okulunda görüşmek üzere....

Bolu'da arkadaşlarla ilişkilenme problemi henüz tam olarak aşılamadığından çalışma yürütülemiyor. Ancak önümüzdeki sene Bolu'da aktif bir TÖK grubu oluşturmak için çalışma yürütüyoruz.